

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28 — Cor.
Pe jumătate an 14 — "
Pe 3 luni . . . 7 — "
Pe o lună . . . 2-40 "

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 — franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1 a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Multămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

România — altceva

Nu mai pot de necaz șovinistii noștri când nu le îngăduim să caute apropieri și exemple în alte părți ca să-și justifice sau să-și scuze pretențiunea la hegemonia tiranică, la supremația brutală asupra popoarelor nemaghiare alcătuitoare ale statului ungar. Las' că orice comparație și orice pilduire nu poate să dovedească nimica în asemenea materie, căci dacă o călcare de dreptate ar scuza pe alta, atunci am putea ajunge să vedem raporturile dintre toate popoarele prefăcându-se într'un lanț neîntrerupt de violențări după dreptul pumnului. — ceea ce de loc nu le-ar conveni, de sigur, nici multora dintre micii tirani de astăzi; — dar hegemonii noștri n'au noroc, în adevăr, nici cu comparațiile, pur și simplu pentrucă — stări ca acelea din Ungaria nu se mai află, la fel, nicăieri.

Cu deosebire se burzluiește presa șovinistă când îi dovedim, că încercările ei de a scoate ochii lumii cu pretensele exemplificări din România, sunt și zadarnice și ridicole... — Cum? România e *altceva*? — se întreabă sufocându-se de indignare șovinistii de origine sau de adopțiune maghiară... — Ei bine da, România e altceva, e cu totul altceva, în toate privințele, și dacă noi o susținem aceasta, este pentru că acesta e adevărul adevărat și ușor de vădit pentru toată lumea.

Există, de pildă, în România, vr'o câteva zeci de mii maghiari, emigrați ca să caute acolo pâne și câștig. Ei rămân, cât timp le place, cetățeni maghiari, se bucură

de protecțiunea legatiunii și a consulatelor austro-ungare, își au școalele, bisericile, societățile lor puse sub acele protecțiuni, etc. — Veniți acum în Ungaria și căutați câți cetățeni ai regatului României se află aici, în scopul de a-și agonisi vieța, într'o situație așadar analogă cu aceea a coloniilor maghiare de prin orașele României?... Am putea zice, că *nici unul*. — Câteva zeci de mii de o parte, *zero* de alta, — nu este drept a se spune așadar, din acest punct de vedere mai întâiu, că *altceva* e situația ungarilor în România, și altceva acea a românilor în Ungaria.

Românii de aci sunt autohtoni, sunt în țara lor proprie; ei nu pot fi părtași de același tratament cu *flotanții* din alte țări, și aceasta nici în bine, nici în rău. Nici în bine, adică, fiindcă ei nu pot invoca protecțiunea unui alt stat la nevoile și necazurile lor, — dar nici în rău, căci ei au dreptul să pretindă a fi considerați întru toate egali cu ceilalți cetățeni ai statului, ceea ce desigur că un *oaspe*, un trecător prin altă țară, n'ar avea dreptul să pretindă.

A! Sunt și în câteva sate de la granița Moldovei o mână de săcuii quasi-autohtoni, adică așezați acolo tot pentru căutare de pâne, din vremuri ceva mai vechi... Toată lumea știe însă că nu e vorba acolo decât de niște mărunte colonii agricole, cari de altminterlea nu au să se plângă și *nici nu se plâng* absolut de nimica. Toată vieța lor, câtă o au, o duc din larg, nimica din câte reclamă pentru dânsii nu li-s'a refuzat și nu li-se refuză. Numai patrioții din Budapesta se tânguiesc în deșert în numele lor; —

dar mai la urmă nici ei nu știu anume *ce* ar mai putea să ceară pentru dânsii, — ci se pierd pur și simplu în recriminări vagi, fără nici un temei și fără nici un ecou...

Apoi mâna aceasta de coloni agricoli, fără nici o organizație și fără nici o pretenție politică, — să se aducă în paralelă cu un popor de milioane, statornicit aci și ținând piept de două mii de ani tuturor furtunilor ce s'au abătut, zadarnic, asupra lui... Nu este un lucru absurd acesta, nu se fac cu adevărat de răs șovinistii unguri cu asemenea comparații gogonețe?...

Sunt 2 milioane și 600 de mii de greci în Grecia; sunt 2 milioane și 800 de mii de sârbi în Sârbia; în Bulgaria, care aproape și-a desăvârșit unitatea-i națională, abia dacă vor fi 4 milioane de bulgari... Și toate acestea sunt regate neatârdate; — și mari puteri, Europa întregă uneori, au intervenit pentru emanciparea, pentru libertatea acelor popoare. — Ei bine, noi românii din Ungaria suntem, chiar după statisticele măsluite ungurești, mai bine de 3 milioane, — în realitate desigur nu suntem departe de 4 milioane, — suntem deci mult mai mulți decât toți grecii din regatul Greciei, decât toți sârbii din regatul Sârbiei, suntem cam tot atâția cât toți bulgarii din cele două Bulgarii... Și suntem popor organizat și conștient de menirea lui, avem reprezentate toate clasele cari alcătuiesc o individualitate etnică din punctul de vedere social, — suntem organism viu și întreg, pregătit pentru o vieță culturală de sine stătătoare și matur îndeajuns pentru a fi stăpân pe vieța lui proprie și din punctul de vedere al organizației politice.

Puterea dorului

de Const. A. Giulescu

I.

Am cunoscut-o din copilărie pe Vali, fata morarului din Cerneți.

Era ceva mai răsărită decât mine cam pe la etatea de zece, doisprezece ani. Se purta tunsă bărbătește, fuma cu mine pe ascuns țigări din foi de dafin și fluera ca ștrengarii, ce-și pierd vremea pe malul Dunărei.

Făcusem clasele primare împreună la o dascălă frumoasă și tânără, care ne ciocănea toată ziua cu degetarul în cap, și ne bătea cu nuiaua la palmă.

Joia după prânz, ori Dumineca până-n zori, ne duceam pe malul Dunărei ori pe dealul viilor, unde hoinăream până seara târziu. Arareori se întâmpla să rămănem acasă, dar atunci ne petreceam vremea, împrejurul morei. Număram sacii, cari se descăreau în moară, dejugam boii dela care și luam pe furis făină din coșul morei, din care făceam mămăligă, ori turtiță coaptă-n spuză.

Dar, anii treceau, Vali creștea, făcându-se din ce în ce mai frumoasă, pe când eu terminând clasele primare, trebuia să plec la oraș să urmez liceul mai departe.

Tatăl său era de origină albanez, și se pri-pășise, în țară de vreme îndelungată. Rămăsese văduv în clipa când Vali venise pe lume; dar nu se mai însurase, căci zicea el: „In a doua căsătorie

nu mai poate fi dragoste. Căci dragostea cu repetiții e mâncare încălzită”.

Și spunea mai departe: „Dacă m'a pedepsit Dumnezeu când am pierdut-o pe Julca, de ce să mă opun lui?”

Din astă pricină a trăit singur, îngrijindu-și de moară și de casă; iar pe fată a dat-o s'o crească bunica Erfilia, o bătrână cocârjeată de vreme și bună ca pânea lui Dumnezeu.

Cam așa stăteau lucrurile, când în toamna anului 18... am plecat la liceul din Severin, la depărtare de un cias și mai bine de Cerneți.

Ajuns aci, în sgomotul orașului, al sirenei vapoarelor, cari sosiau și plecau din port, în larma colegilor de școală, și trăind în frica profesorilor, am dat-o uitărei pe Vali.

Totuși, câte odată seara, când amurgul își stâmpăra flacărele în largul Dunărei, ori dimineața în răsărit de soare, mă trezeam cu gândul dus la ea. Atunci m'apuea un dor de Cerneți, de căsuța noastră dintre plopi și de dealul viilor. Simțeam par'că mirosul mălaiului de curând măcinat, azeam urutul pietrilor măcinând din moară și vedeam aveau boii dejugăți, cum stăteau cu boturile negre, întinse, rumegând dinaintea carelor.

Atunci, mă învingea dorul, și de cum scăpam dela liceu, luam drumul către Cerneți. Aveam un singur gând: s'o văd pe Vali. Și când eram afară din oraș, pe șoseaua împietrită, mă luam la întrecere cu vântul, care stârnea vârtejul de pulbere din drumul mare, ducându-le în goană ne bună

printre alecele nesfârșite de salcâmi și sălcii pletoase.

De cum ajungeam în marginea satului, nu știu de ce simțeam, că mai tare îmi bate inima. Îmi scuturam atunci ghetele și pantalonii de praf, puneam chipul pe o sprânceană, și o luam în fugă pe cărarea șerpuită ce duce la moară.

Când intram pe poartă, Vali îmi și alerga în cale. Eu o prindeam de mâinile amândouă și rămâneam așa tăcuti multă vreme, privindu-ne fără să clipim din ochi.

Cu cât ne vedeam mai rar, cu atât ne doream mai mult. Iar când o aveam lângă mine, îi spuneam așa de puține vorbe dragi.

Par'că era un făcut. Din tot discursul pe care mi-l pregăteam din vreme, nu-i mai puteam spune nici două cuvinte. Iar când ne despărțeam, îmi era așa de ciudă pe stângăcia mea, că-mi venea să plâng!

Oh și de câte ori nu mi s'a înșiruit pe obrazi lacrimile! Aceste flori primăvăratiche, care răsar și crește în grădina primilor fiori ai iubirei.

II.

Trecusem în clasa a șeasa. Eram băiat mare acum. Tata nu mai vorbea cu mine ca în anii trecuți. Căuta vorbe mai alese, și mă trimitea să țin de coarnele plugului; iar mama nu mă mai dojena ca mai înainte pentru fie-ce lucru de nimic.

Vali împlinise șaisprezece ani. Era bine legată. Avea ochi negri, frumoși; buze carnoase, și un păr negru ca întunericul codrului.

Cu noi, cu un astfel de popor, se încumetă orice neisprăvit șgărie-hârtie de prin redacțiile evreo-maghiare să compare ridicola stropitură săcuiască dela granița apusană a Moldovei?... Sau pe pribegii maghiari fugiți de prea multul bine din patrie?... Sau chiar „poporul ales”, năpădit în nordul Moldovei de prin Galiția, ca mișuiala de parasiți de pe un corp pe care s'au înmulțit peste măsură sau pe care l-au supt până la sleire?...

Da, cu evreii din România ci-că iarăș ar fi o comparație potrivită!... Dar nici aceea populație nu e acolo decât tot *flotantă*. Aproape toți evreii sunt în sinea lor, și chiar în chip mărturisit, *sioniști*; — deci idealul lor nu este să rămână, ci să plece din țară. Acei cari se încetățenesc, se bucură și de drepturile politice, la fel cu orice locuitor băștinaș al țării, — și se știe că unii se folosesc de ele chiar *impotriwa* intereselor patriei ce au adoptat numai cu gândul ascuns ca să poată unelti cu mai multă îndrăzneală și mai dela adăpost pentru marile scopuri și idealuri anticreștine. Acei cari se încetățenesc, au toată libertatea de a trăi din belșug și a se îmbogăți și ei — milionarii nu sunt rari — în așteptarea refaceții patriei evreiești autonome, în care scop pot să jertfească frumoase sume, agonisite din săul acelui pământ binecuvântat de Dumnezeu și blasfemat de dânșii cu mișlească nerecunoștință...

Dar noi, noi românii de prin aceste văi și plaiuri, *aici* ne avem Sionul nostru, fii drepti și credincioși suntem ai *acestei* patrii, pe care o susținem cu truda noastră, pe care am apărat-o și o vom mai apăra încă, cu sângele nostru. Da, — dar am susținut-o și o susținem, am apărat-o și o vom apăra, *pentru noi*, fiii ei, — iar nu pentru ca altora să le ușurăm încălecarea și oprimarea noastră. — În aceste înțelesuri toate, situația noastră aci e fără îndoială *altceva*, decât aceea a câtorva crâmpeie de neamuri reslățite pe pământ străin.

Pământul

Nu cred că există în lumea întreagă un popor, care să se lege atât de mult de glia strămoșească, asemenea poporului român.

Chiar dacă nu-i a lui acea glie, și atunci se leagă de ea cu drag. Poate munca și sudorile strămoșilor, cari și-au chinuit viața în acelea brezde îl fac pe român să țină cu atâta sfințenie la hotarul satului propriu.

Românul își bate joc de toți aceia, cari se duc în lume pentru ași asigura existența vieții. Zice, că „le cântă cocoșul în car”, pe când al românului cocoș își recitează imnul de dimineață în tindă ori în șura de lângă casă.

Tocmai în iubirea mare ce-l leagă pe român de pământ zace baza patriotismului său neîntrecut. Căci în definitiv, patriotismul nu este altceva, decât alipirea cu trup cu suflet la pământul strămoșesc și apărarea lui fanatică.

Nu-i vorbă, faptul, că poporul nostru este exclusiv agricultor — contribuie mult la potențarea dragostei de pământ.

Pe teritoriul locuit de români însă o colosală parte a pământului formează *proprietate străină*. În deosebi prin Ardeal sunt foarte multe moșii aristocratice.

În toamna anului trecut am călătorit dela Reghinul-sădesc până la Murăș-Oșorhei cu un medic ungar. Am dat în vorbă despre recoltă și alte chestiuni agronomice. Eu mi-am exprimat mirarea, că *în fiecare sat sunt câteva domenii nemeșesti*. Medicul ungar zise: „Tocmai feudalismul acesta ne susține pe noi pe unguri în Ardeal; ar trebui să fie de trei ori atâtea domenii aristocratice, pentru ca să putem ține în frâu pe valahi. Așa, sunt siliți să tacă, să fie smeriți și supuși, căci altfel nu capătă pământ în parte și lucru dela Domn și sunt siliți să ia lumea în cap ori să moară de foame.

La alegeri încă numai faptul acesta ne salvează poziția. Dacă românii ar fi stăpâni

pe pământ, Ardealul e pierdut pentru noi pentru unguri.”

Așa a vorbit ungarul medic! Nu știa, că eu sunt român, poate nu devenea așa sincer.

M'au impresionat adânc aceste cuvinte, cari de fapt formează convingerea generală a ungarilor din Ardeal.

Ideia *feudalismului* stăpânește sufletele ungurești din Ardeal și astăzi neobservând demodarea, anochronismul acestor idei retrograde și omoritoare de progres.

Nu ne descurajază însă aceste convingeri dușmănoase. De-alungul Ardealului sunt o mulțime de domenii *de vânzare*.

Vieța aristocratică pretinde bani. „Luceferii” teatrelor și a cabaretilor costă averi întregi. Conții și baronii fasoniei imprăstie banii cu mâna largă și astfel sarcinile grozave îi silesc să-și ducă moșile în piață, să le facă de vânzare.

De aceste împrejurări ar trebui să ne folosim noi cu încordarea tuturor forțelor, de cari dispunem.

Pământ să fie, lozinca noastră! Dispunem de capitaluri frumoase, cari în continuu se măresc. Cresc capitalurile sociale ale băncilor, fondurile de rezervă, se sporesc totale depunerile, și fundațiunile culturale.

Chiar cu risicul să aducă procente minimale, băncile ar trebui să-și plaseze unele fonduri în *pământ*. Dar mai ales *consistoarele noastre* ar trebui să cumpere moșii pe întrecute. Cele două arhidieceze românești dispun de multe milioane, bani gata, depuși, cari aduc 3—4 proc. De ce nu ar plasa aceste capitaluri în pământ, care încă aduce cu siguranță 3—4 proc. Prin scoaterea din circulație a acestor capitaluri românești, băncile noastre nu ar suferi nici o scădere. Piața de bani e favorabilă și ori câte undulațiuni suferă, merge tot spre înlesnire. E belșug de bani în toate piețele europene. — Dar cum am amintit — capitalurile românești se tot sporesc și astfel în grabă ar fi restituite milioanele de depuneri ridicate și investite în pământ.

Mă gândesc cu inima tremurătoare de bucurie la influința binefăcătoare ce ar urma unei astfel de politici economice. Să

Nu mai venisem pe acasă de mai bine de cinci luni, căci sărbătorile Paștilor le petrecusem la Severin.

În ajunul Rusalilor, cum stam în ora de germană cu capul răzimat de mână, m'am trezit cu gândurile înșiruite pe drumul Cernețului. M'a prins atunci, un dor nebun de moară, și de ochi dragi. Ah, ochii ei negriți de dragi!

De cum a sunat clopotul de eșire, am coborât pe malul Dunării, am trecut pe la gazdă și în urmă am luat drumul către Cerneți.

Se ridicau nouri grei din spre Verciorova când am eșit din oraș. Un vânt cald începuse să bată îndoinde frunțile plopilor și pletele sălciiilor înșiruite de-alungul drumului. Lanurile de grâu și seacă se plecau și se ridicau ca o mare de valuri. Pulberea se stărnise de pe drum în vârtej amețitoare; iar frunze răvășite desprinse din ramuri, goneau pe deasupra lanurilor de porumb.

Tot mai tare sufla vântul, și tot mai grei, mai amenințatori se ridicau nouri.

Fulgere dese începuseră să brâzdeze cerul și tunetele nu mai conțeneau. Eram pe la jumătatea drumului și nu știam ce să fac.

Am pornit atunci în goană spre Cerneți. Când am ajuns în marginea satului am dat fugă să mă adăpostesc sub un arin stufos, căci ploaia începuse să cadă în torente.

Care însă nu mi-a fost mirarea, când apropiindu-mă de tufiș, am găsit-o pe Vali ghemuită de spaimă lângă tulpina arinului.

Când m'a văzut mi-a întins brațele amândouă zicând:

— Bine că veniși altfel muriam aici de frică. Oh, că nu i-am putut spune atunci nici o vorbă. M'am mulțumit numai să-i strâng mâna, și să-i privesc mult, mult în ochii speriați.

Tocmai târziu, când am văzut picăturile de rouă în părul ei de pe frunte am întrebat-o:

— Dar bine „Vali” unde ai fost, de te-a apucat ploaia pe aici.

— Veniam tocmai din lunci. Avem oameni la cosit de fân, și am trecut pe la nămiaz de le-am dus un ulcior de apă. Acum de curând am plecat spre casă, crezând că n'o să mă apuce ploaia până în sat.

Și cum se uita lung la mine mi-a zis:

— Ce mare și frumos te-ai făcut! Nu ne-am văzut de mult. De ce n'ai mai venit pe la noi? Nu ți-a fost dor de ai tăi, și de oamenii din sat? O, eu n'aș putea să nu vin pe acasă atâtea vreme! Aș plânge toată ziua!

— Ba mi-a fost dor de „Vali”, i-am răspuns. Dar ce era să fac? De toată lumea mi-a fost dor. Și dacă m'a învins azi puterea dorului, numai tu ești de vină, căci numai pentru tine am venit.

— Da? pentru mine? m'a întrebat ea nedumerită.

— Și am tăcut amândoi. Picăturile de apă loveau în frunzele arinului stropindu-ne fața. Tot mai tare bătea vântul și tot mai aproape răsbubuiau tunetele.

Peste șoseaua împietrită se întindea o pânză

de apă, și miros de pământ ud, de aer proaspăt și de ierburi crude, venia din spre lunca de răchiți.

Ce frumoși erau ochii ei speriați, care câtau întrebători la cerul posomorit?

Din când în când se uita și la mine zâmbindu-mi trist, și parcă mă întreba dojenitoare: de ce tac și nu vorbesc?

Ah tăceam eu, dar în taina inimii mele câte cuvinte dragi nu-i spuneam! Câte ciripiri de dragoste nu-i țineam ascunse, acolo, într'un colț tănuț, ca pe o comoră neprețuită!

Dar, când fiecare ne mistuiam în tăcere firul unei iubiri netrăite, o lumină vieorie ne luă ochii și un trăznet se descărcă pe vârful unui plop de peste drum.

Așa de puternică a fost lovitura, și atât de rău s'a speriat Vali, că m-am trezit cu ea cuprinzându-mă în brațe, ascunzându-și fața la pieptul meu. Cu gura îi atingeam părul negru, mătăsoș, și cum se lipise de mine, îi simțiam inima bătând, înfiorată de spaimă.

Când a ridicat capul, mi-a zâmbit cu blândete, cu supunere, pe când eu ne mai putându-mă stăpâni am început s'o sărut pe ochii frumoși, pe sprâncenele imbinat și pe gura nesărutată încă.

Când a stat ploaia și soarele s'a ivit printre nouri, am pornit și noi spre casă. Picăturile de rouă luceau pe frunze și ierburi pe când vântul adormise printre ramuri, clătănând frunzele îngrite de ploaie.

fie poporu
a biserici
a „Fondu

Las'
țile Ardea
sistemul
rește în
mult cres
Deci *para*
— până
scurt se

Cer
toată dra
pe munc
mânare,
deosebi k
acuma, r
toare pe
Cea
este cuc
rului n

Oda
nele afac
cueste p

„De
ceva dor
duc eu
poporul
eu îi da
mântul
nici o in

Așa
parte av

Să
sub influ
preoții s
pra lui

Atu
dalismul
hilor ast

De
rul său
atacă cu
Kristóffy

Ne-
unde înce

La
în urmă.
altul, cu
tiul. Iar
tându-mi
sfârșesc c

S'au
ani de at
furtuna i
mai văzu

Tim
altul. Ne-
dragi fău
dezpărțit
„uitarea”

Eu
nind dup
rostul un
Pretutind

Val
pe când
pribege.

In
unei ape
mos din
tristă, P

fie poporul nostru sub influința materială a bisericilor noastre și a „Asociațiunii” și a „Fondului de teatru” bunăoară!

Las'că poporul român în deosebi în părțile Ardealului, unde nu prea este cunoscut sistemul de 1—2 copii, ca prin Bănat, sporește în mod considerabil și deci tot mai mult crește râvna de a cumpăra pământ. Deci parcelarea domeniilor cumpărate acum — până nu-i târziu — în timpul cel mai scurt se poate efectua.

Cercurile competente sunt rugate cu toată dragostea de neam, să se pună serios pe muncă în direcțiunea aceasta, fără amânare, până când băncile străine și în deosebi banca de parcelare ce se înființează acum, nu și-a început activitatea păgubitoare pentru noi.

Cea mai sănătoasă politică națională este cucerirea de pământ, eliberarea popoului nostru de sub jugul economic străin.

Odată, într'un sat românesc, având unele afaceri, întreb pe un jidan unde locuiește preotul român?

„De ce? mi-a răspuns el, — dacă vreți ceva domnule cu poporul, mai iute vi-l aduc eu aci decât popa. De mine ascultă poporul mai bine, căci dela mine trăește; eu îi dau în subarendă și în parte pământul grofesc din care trăiesc! Popa n'are nici o influență asupra popoului”.

Așa mi-a vorbit jidanul, și în mare parte avea dreptate.

Să ne trudim să scoatem poporul de sub influența grofilor și a arendașilor, că preoții să aibă influența binefăcătoare asupra lui în toate manifestările vieții.

Atunci s'a sfârșit cu iobăgia, cu feudalismul, care e unica nădejde a oligarhilor asupritori.

Dr. Vasile Meșter.

Declarația lui Kristóffy. În numărul său de Duminecă „Budapesti Hirlap” atacă cu multă furie pe deputatul Iosif Kristóffy.

Ne-am despărțit în marginea satului la locul unde începe cărarea ce duce spre moară.

La fiecare pas întorceam capul și mă uitam în urmă. Cu cât ne depărtam mai mult unul de altul, cu atât simțeam că mă cuprinde jalea, pustiu. Iar când n-am mai văzut-o, am simțit un fier tăind-mi răsufletul, și parcă simțeam, că mă sfârșesc cu fiecare clipă care mă depărta de ea.

III.

S'au împlinit acum în primăvară douăzeci de ani de atunci, din ziua cea, de când ne-a prins furtuna în marginea satului. În acest timp n'am mai văzut-o pe Vali.

Timpul și depărtarea ne-a înstrăinat unul de altul. Ne-a fărâmat iluziile, ne-a nimicit visurile dragi făurite în scurtul șir al anilor tineri, și ne-a despărțit inimile punând între ele o stavilă „uitarea”.

Eu am rătăcit de atunci ani de-a rândul gonind după fericeire. Am căutat pretutindeni să aflui rostul unei vieți fără de rost, dar a fost în zadar. Pretutindeni am întâlnit desamăgire, desnădejde.

Vali s'a măritat de mult! E fericită poate, pe când eu am rămas acelaș pribeag, cu gândurile pribege.

În primăvara trecută mă găseam pe ramurile unei ape din munții Vrancei. Șuvind venea spumos din munte trâmbitând în văi adunci o doină tristă, plângătoare.

Autorul articolului își exprimă durerea, că în zilele trecute când Kristóffy s'a prezentat pentru prima-ora în parlament, deputații l-au primit în tăcere și n'au demonstrat în contra lui. Orice om cu scaun la judecată va înțelege, că articolul acesta nu de aceea s'a scris în contra lui Kristóffy, pentrucă el a fost cândva „darabant”, ci de aceea, pentrucă Kristóffy a fost în tîiul ministru unguresc, care a prezintat Camerei proiectul despre sufragiul universal.

Față de injuriile lui „B. H.” Kristóffy publică în ziarele ungurești următoarea declarație senzațională:

„Un ziar de dimineața, care pentru convingerea mea politică de ani de zile mă persecută fără nici un motiv, în numărul său de Duminecă publică un articol din prilejul, când pentru prima-ora m'am prezentat în Cameră ca să-mi fac datoria de deputat. Cu atacul dur al articolului nu mă voi ocupa. Tocmai așa de rece mă lasă și tendința lui, prin care voiește să organizeze insulte personale în contra mea.

N'am nici un motiv ca să mă tem de cineva sau de ceva. Și când acum, în contra obiceiului meu totuș mă declar, o fac aceasta, ca odată pentru totdeauna prin stabilirea obiectivă a faptelor istorice să pun capăt anumitelor legende, cari până astăzi se colportează de adevărate. Aceasta nu o fac în interesul meu, ci în al cauzei, pe care o reprezint în parlament.

Întăia legendă e, cum afirmă și numitul ziar, că eu și fără conchemarea Camerei am voit să guvernerez și pe mai departe. Fapt e, că atunci când în iarna lui 1906 dizolvarea Camerei era hotărîtă, însă, fără ca să se fi asigurat convocarea ei în timpul legal, eu imediat am declarat la loc competent, că eu din cauza aceasta îmi dau demisia din cabinet. Fapt e, că tocmai acesta a fost motivul demisiei mele, pe care am anunțat-o și oficios, fapt e și aceea, că demisia mea a fost primită și la locul competent, ba chiar și ziua absolvării mele era hotărîtă. Ziua aceasta era 10 Apr. Dar că absolvirea mea nu din cauza aceasta s'a întâmplat, aceea este a se atribui pactului ce-a urmat, care apoi a luat dela ordinea zilei despărțirea mea de către guvern.

De altfel acestea sunt fapte cunoscute, și pe timpul acela ele au fost pertractate și în publicitate.

A doua legendă e cazul lui Fabricius. Și acum ori cât aș regreta, că voi scoate din mâinile adversarilor mei politici o armă puternică, dar în interesul adevărului sunt silit să fac următoarea declarație:

Am ajuns în „gura satului” la o moară cu două pietre ridicată pe iazul „Haiducului”. Scăpăta soarele în dosul unui munte când intram în moară. Iar când am simțit mirosul de mălai crud, m-am răzimat de un stâlp și am căzut pe gânduri.

Toată copilăria cu șirul anilor tineri mi-a revenit atunci în minte. Mă vedeam alergând cu Vali pe dealul viilor, dejugând boii la care, ori făcând mămăligă în dosul morii. M'am crezut o clipă hoinărind printre lanurile de grâu și secară, alergând către Cerneți, mânat de un singur gând, de un singur dor s'o văd pe Vali.

Apoi mi-a revenit în minte furtuna, arinul stufos, trăsnetul și imbrățișerile nesfârșite.

Pe toate le-am văzut, pe toate le-am trăit în clipa aceea.

Iar când am eșit din moară și mi-am reluat firul gândurilor mi-am zis:

Viața noastră e o continuitate de sbuciumări sufletești; iar amintirile pe care le-am trăit cândva, sunt ca un mănunchi de flori uscate, care-și mai păstrează din parfumul lor de odinioară.

De cum le scrormonim cenușa, ne trezim în grădina din care le-am cules. Acolo, le vedem în toată splendoarea lor, în toată măreția cu care ne-au fermecat odată.

Când a fost pusă la ordinea zilei dizolvarea Camerei prin putere armată, imediat am declarat categoric la locul competent, că eu desaprobat planul acesta. Firește, că ceea ce nici atunci nu am aprobat, aceea nici azi nu pot aproba. Dar faptul ca atare, durere, nu l'am putut opri, de oare ce demisionarea mea, tocmai din cauza amintită, era deja primită și astfel din cauza aceasta nu mai dispuneam de nici un mijloc constituțional. Acesta este adevărul istoric. Referitor la atacurile personale din articolul numitului ziar, observ, că atât pentru aceasta, cât și pentru atacurile din articolul scris cu prilejul alegerii mele dela Ciaba, de-o camdată am făcut insinuare criminală”.

*

Un ziar vienez despre situația politică din Ungaria. Azi-măne articolele de Duminecă a ziarelor vieneze cari se ocupă cu criza ungurească vor fi renumite. În numărul său de Duminecă „Neue Freie Presse” iarăși publică o convorbire avută cu un politician ungur despre posibilitatea unui compromis. Politicianul ungur a declarat următoarele:

„Câtă vreme opoziția declară, că scopul ei e numai să zădărnicească votarea reformelor militare, până atunci rezolvirea prin compromis a luptei actuale parlamentare e absolut imposibilă. Cât ce se abate dela acest punct de vedere și vine cu alte pretențiuni, compromisul devine de prisos, de oarece opoziția, afară de limba de comandă, unica pretențiune care nu poate fi rezolvită, în merit nu poate să pună alte pretențiuni, decât acelea, cari de altcum sunt luate și în programul guvernului și al majorității. De bună seama guvernul nu va împiedeca opoziția în acțiunea ei, dacă ea întrădeavăr pune atâta pond pe rezolvirea programului comisiei de nouă și pe sufragiul universal. Guvernului i-ar conveni foarte mult, dacă în această acțiune a lui ar câștiga sprijinul opoziției și e foarte probabil, că din aceasta să se formeze o nouă situație. Guvernul însuși a declarat totdeauna, că rezolvirea chestiilor militare vor avea mare influență asupra viitoarei formări a împrejurărilor partidelor”.

Tot la locul acesta putem să amintim, că în numărul său de Duminecă ziarul „Zeit” iarăși recomandă, că guvernul să înceteze de-a infrânge obstrucțiunea tehnică prin rezistență pasivă, ci mai bine să facă un compromis. E foarte probabil, că acesta va fi sfârșitul consfățuirilor consiliului secret din Tatra.

*

Sanționarea privilegiului băncii austro-ungare. Din Viena se anunță, că ieri a apărut în „Monitorul oficial” sancționarea referitoare la prolongirea privilegiului băncii austro-ungare și totodată și sancționarea legilor referitoare la aceasta.

*

Un memorandum. Ziarele „Az Ujság” și „Zeit” aduc din nou știrea, că contele T. Batthyány, I. Justh și Iosif Kristóffy au prezintat M. Sale împăratului un memorandum referitor la rezolvirea crizei actuale parlamentare. Referitor la această știre, dela locurile cele mai competente s'a dat următoarea declarație:

— Știrea aceasta e o simplă manevră a guvernului, care pe astfel de căi voește să timbreze partidul justhista, că e „darabant”. Iar la noi numirea de darabant totdeauna este egală cu „trădător de patrie”. Kristóffy n'a pregătit nici un memorandum și n'a prezintat M. Sale nici un fel de memorandum. El stă departe de viața politică și așteaptă numai timpul, când, necondiționat, politica lui își va tăia drumul ei.

Univ. med.

dr. VICTOR GRAUR

medic școlar calificat, profesor de gimnastică
institut de dentică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22.

Etagiul I., în fața pal. administrativ (comit.)

Un primarticol de actualitate politică

publicat în nrul din urmă al ziarului
mondial, interesant și independent
„Tribuna zilelor noastre“

Ca să arătăm cetitorilor noștri chipul
cum crede „Tribuna“ a face politică na-
țională, reproducem aici fără nici un co-
mentar primul său articol din numărul de azi.
Iată-l:

„Ta-tam! Ta-tam! Ta-tam!“

Căldurile de vară dogoresc înainte și înving
fruntea pensionară a domnului director cu sudo-
rile unei frământări intelectuale. Spiritul și con-
centrarea au dispărut de mult de după fruntea asta
strălucită și n'a rămas decât flegma, care nu pro-
duce. Din când în când d. director din redacția
autorizată mai foiletează prin ultimele numere ale
„Tribunei“, le aruncă furios în scuiptoarea de
după ușă, se răzgândește, le ridică din nou, le
șterge cu batista și citește mai departe, doar va
putea găsi, în coloanele adversarilor nerușinați.
Vre-un gând, vre-un spirit care să-i poată servi de
subiect pentru autorizatul de mâine. De obicei pen-
sionarii au nevoie de ceva agremente din afară, de
ceva fortifiant, ca să se poată inspira și ei pentru
vre-o faptă. Cetise acum destul, de se pomenise cu
câteva noduri în gât. Pasul nervos îi tremura prin
sala redacției, buza îi se încrețea ca punga, umerii
obrazilor îi se crispează și, după convenitele greutăți
de concepție, iată-l la masă, hodorogind din nou
pe ea, cu aceleași degete osoase:

„Ta-tam! Ta-tam! Ta-tam!“

E liniște, de nici șoarecele, din colțul cu
maculatura, nu se mișcă, din respect cătră stăpân.
Nu se aude de cât scârțâitul penei de găscă a di-
rectorului, — căci pensionarii scriu cu condeie de
găscă, nu cu de cele de oțel! Numai câteodată se
aude ceva sgomotos din gesturile celui ce compune,
când, necăjit, șterge în text și subliniază cu furie
anumite epitete injurioase la adresa „Tribunei“.
Din când în când apoi trage cu ochiul la vre-o
stilistică de a lui Manliu, așezată la dispoziția re-
dacției agramate, și, cu chiu, cu vai, cu injurături
printre dinți, îi toarnă următoarea tiradă de forță:

„Suntem — începe domnul director — așa-
dară în clar, că am stabilit pe deplin duplicitatea
„Tribunei“ și, prin urmare, am ajuns așa zicând,
în stadiul de după criză și că ar fi timpul firesc
și natural, ca „independentă“ să piară, căci trebuie
să piară, așa am vrut eu și așa am poruncit la
alții să voiască. Mai întâi că se ține cu Mangra,
cu toate că pe față nu îndrăznește a o mărturisii
și asta este o probă, că trăiește în duplicitate. Și
apoi a săvârșit trădare, pe care n'am putut-o do-
vedi deocamdată, dar e sigur că în viitorul inde-
părtat vom reuși. Căci altfel ce-ar însemna întâl-
nirile lui Ciorogor cu Brote și cu Mangra? Ce-ar
însemna înțelegerea lui Oncu cu literații și cu
Bocu, — trăzni-i-ar, sfântul Ilie, să-i trăzniască!
— că tare se îndârjesc să ducă neamul la peire
și să facă părleaz în comitet. (Tonul directorului
nervat se ridică aici și curg șiroaie de broboane
pe frunte, căzând pe manuscris! Red.) Dar decât
să piară neamul nostru, asta unaltă după cât vine;
decât să se strice huna rânduială dela autorizatul
meu, mai bine ducă-se ei la pustia! Ducă-se cu
toată literatura lor, care și așa nu are ce căuta în
politica noastră! Ducă-se la Han-tătar cu opiniile
lor libere cu tot, cari n'au ce căuta în viața sub-
jugată a unui popor cu comitet! Și deie-ne nouă
bună pace să gustăm pensia noastră binemeritată
în hodină autorizată. Aventurării și oamenii neser-
rioși (aici urmează și alte epitete ireproductibile.
Red.) nu ne înspăimântă și combatem ia așa, ca
să nu-i băgăm în seamă. Numai cu Goga, poate,
ar fi bine să ne împăcăm, căci el știe să nenoro-
cească ființele Vezuvului. Dar încolo (aici tonul di-
rectorului ajunge la înălțimi stridente! Red.) tră-
iască steagul nostru cel autorizat și să avem ini-
mile, căci mare e puterea solidarității!“

Gândul se incheie cu obișnuitul acord:

„Ta-tam! Ta-tam! Ta-tam!“

Cu degetele pline de cerneală directorul își
deapănă vechiul marș, de data asta într'un *dolce*
tremolo de descărcare a unei conștiințe torturate.

Cur ochii injectați de urmările încordării, își reci-
tește șgărăiturile și, scoțându-și o oglindită, se uită
în ea cu satisfacția datoriei împlinite și punga din
jurul buzelor i se descrețește într'un zimbet lă-
tăreț.

*

După două ciasuri, în aceeași cameră autori-
zată. Sgomotul timid al unei sonerii anunță pe
cineva. E mercenarul cel mai de seamă din re-
dacție, pescuit direct din apele Dâmboviței. Tână-
rul se închină sfios, cum se cuvine în fața șefului
și, fluturând în mână câteva șpalturi de corectură,
se apropie cu smerenie. Și inspirat de cine știe ce
idee fericită, îi zice stăpânului cu îndrăzneală:

— „Măria Ta, d-le director! Îngăduiți-mi o
păreră. Haiducii și anarhiștii aceia ai lui Oncu au
destule păreri libere, dați-mi și mie voie să am
una. Iată de ce e vorba. Am observat, de când sunt
la D-voastră, că facem la foaie aceeași oribilă gre-
șeală. În timp ce tribuniștii au în fiecare zi o pro-
blemă interesantă de tratat și știu să deie ziarului
un aspect vii de variație, noi ne mărginim în au-
torizatul nostru la ideile din articolul D-voastră de
astăzi. În cele vre-o 167 de numere, câte au ieșit
din „Românul“, s'au putut ceti cel puțin de 150
de ori aceeași liturgie de-arându-l. Ba că pentru
trădarea lui Mangra e vinovată „Tribuna“ și că
organul acesta trebuie să piară, fiindcă așa au pre-
vestit umbrele străbunilor din Bizanț ai d-lui Zam-
firescu. Ba că literații nu au ce căuta în luptă și
d-ta cauți pe literații din țară cu lumânarea. Do-
resc să te întreb: unde vom ajunge, dacă nu ne
vom rezerva spațiu pentru alte idei, căci cu ajuto-
rul acestora, pe cari le agităm, lumea nu se poate
învârti! Ce ne facem noi cu repetarea zilnică și
fără efect simțit a năroziilor acestora, pe cari ce-
titorii le știu acum de-a rostul, cum copiii își cu-
nose catechismul? Căci trebuie să știi, maestre, că
cetitorul nu poate fi îndopat tot cu ceapă, tot
ceapă. Trebuie să-i mai dăm și carne cu varză! I
s'ar mai putea scrie și domnului doctor Vaida, să
se facă un igienist mai bun pentru stomacurile
cetitorilor noștri și să ne mai vorbească și de apa
din Karlsbad, căci, cu tratamentul de vorbe bru-
tale, nimic nu se vindecă și acest soi de asanare
a crizei, cu siluirea opiniei publice, aplicată zilnic,
încurcă numai situația!“

Tânărul, inspirat din cine știe ce împrejurări,
voiește să-și continue perorația și iată-l întrerupt
de directorul, care se repede cu foarfeca asupra lui
și tremurând de mânie îi urlă în urechi, arătân-
du-i ușa:

„Taci din gură, jigodie! *Knurre nicht, Pudel!*
cum zice neamțul! Că te trimit la Dâmbovița!“

Și articolul a apărut și se va mai reproduce
și mâine și ridicolul autorizat va mai continua, fi-
rește cu felurite variante, până la nemurire.

*

Nu știm dacă informația ni-s'a trimis de un
amic al nostru ca fiind perfect exactă, dar o re-
producem aici, căci fondul esențial se potrivește
de minune cu realitatea însăși. Într'adevăr, toată
zădărnica asta hărțuială a „Românului“, cu pa-
lavre neincetate, cu neputința de a da unei dis-
cutiunii un caracter mai ridicat și de a nu cădea
în josiștii sforăitoare la adresa adversarului, o
poate constata ori și cine. Funcțiunea asta mașin-
ală de a repeta zilnic aceleași injurii, bănuiele și
insinuări și a nu ști aduce în ele nimic original
și demn de credință, este o patentă mărturisire a
sărăciei de duh în direcția autorizatului, redus la
rolul unei mori de vânt. Pensionar, fără nici un
spirit de observație, monotonul ei director, în loc
de a avea o perspectivă asupra evenimentelor din
țară și din politica țării, cu cari ne învecinăm,
are o singură specialitate, anume de a-și roade un-
ghiile din pricina „Tribunei“. Vin chestiuni mari
la ordinea zilei, ca legea armatei și autorizatul nu
ne spune vre-un cuvânt competent despre credința
oficială în această materie, nici nu desfășoară vre-o
normă pentru partidul nostru național. Se întâmplă
în viața noastră zilnică socială și culturală fapte,
cari, oricât ar fi de neînsemnate pentru firi nesim-
țitoare, reprezintă o problemă caracteristică ce cere
să fie discutată, din datorie cătră cetitori și cătră
menirea presei, ce se respectă. Se cere unei gazete
moderne o seninătate mai mare, un suflet mai larg
și când colo oameniiăștia, îmbăcșiți de pretenții,
în frunte cu acel condei maniac de găscă, se des-
vălesc ca răspânditori de palavre. Și categoria asta
de publiciști strigă mereu după dreptul existenței
autorizatului și pentru pierderea noastră! E ceva
absurd și amăgitor din logica lor încălcită!“

Greva din Londra. Greva din Londra, care
luase dimensiuni de tot mari și amenința deja
uriașul oraș cu foame, s'a sfârșit cu deplina învin-
gere a muncitorilor.

Toată lumea a răsuflat mai ușor, când lucră-
torii au reluat lucrul și însuș regele Gherghe s'a
simțit îndemnat să deie expresie bucuriei sale, că
greva a încetat.

Dar abia s'a sfârșit în Londra și a început
să fiarbă întreaga provincie. În toate orașele mari
industriale au izbucnit greve în același timp și
Duminecă s'au întâmpat chiar ciocniri sângeroase
între trupe și greviști.

În Liverpool s'a ținut o mare adunare po-
porală și conducătorul muncitorilor cu numele
Thoman, tocmai cuvânta adunării, când un glas
din mulțime a strigat: „războiu civil“. Cuvintele
acestea au fost primite îndată de mulțime și duse
din gură în gură, încât în vr'o câteva clipe toată
adunarea a fost cuprinsă de un dor de luptă și
răzburare. Toată furia s'a descărcat asupra poli-
tiștilor din apropiere puțini la număr. Au fost a-
tacați și maltratați în modul cel mai cumplit și
numai mulțumită unui pluton mai mare de poli-
țiști cari grăbiră într'ajutor, că n'au fost linșați.
Dar n'a folosit prea mult nici apariția acestora,
căci muncitorii au continuat cu turburările lor. În
lupta dintre polițiști și greviști a fost ucis un ofi-
cifer de poliție și mai mulți polițiști. Tot astfel
au fost răniți numeroși lucrători. După aceste
scene s'a comandat armata la fața locului și s'a
declarat staturul.

Însuș primarul orașului a fost grav rănit. Tot-
astfel a izbucnit greva și în Glasgow și în alte
orașe.

Sunt temeri, că va izbucni o grevă generală
a funcționarilor de tren.

Guvernul a luat măsuri, ca în locul munci-
torilor să fie duse trupe militare ca să se prevină
lipsa de bucate în orașe. Greviștii sunt hotărâți să
perziste în ținuta lor până ce nu li-se împlinesc
toate pretenziunile.

*

Tratativele asupra Marocului. Tratativele
între cele două state au fost deocamdată întrerupte.
Atât în Germania cât și în Franța se dau comu-
nicate spre liniștirea publicului, că în curând va
eda guvernul francez în contelegere cu cel german
un comunicat, din care se va vedea ținuta fiecărei
părți în cursul tratativelor. Știrea despre concediul
lui Kiderlen Wächter se desmințește. Secretarul de
stat va aștepta desfășurarea evenimentelor în Ber-
lin tocmai fiindcă se intenționează publicarea co-
municatului oficios în timpul cel mai scurt.

În jurul Agadirului s'au întâmpat ciocniri
sângeroase între locuitorii băștinași și emigrați din
cauza expropriării unor pământuri de către cei din
urmă.

*

Dr. Vladan Georgevich, fost prezident de
conziliu în Sârbia, a început a publica la Belgrad
o lucrare de mare valoare:

„Europa și Balcanul. Istoria diplomatică a
statelor creștine din Balcan în secolul XIX. I: Eu-
ropa și România“, la care vom reveni. Maiestatea
Sa regele Carol a cerut să i se facă un referat
exact despre scrierea politicianului sârb, apoi a
invitat pe doctorul Georgevich la Sinaia pentru o
întreținere despre opul acesta. În numărul de Du-
minecă al ziarului „Neues Wiener Tagblatt“ fo-
stul premier istorisește impresiile sale la Sinaia cu
ocaziunea aceasta, în un articol publicat la loc de
frunte, din care reproducem următoarele:

„Am înțeles aici, cât de bine am făcut când
am început cu România istoria diplomatică a țăr-
rilor balcanice. Regatul român numai prin Dobro-
gea recăștigată face parte din Peninsula Balcanică,
altcum însă, din punct de vedere cultural și poli-
tic, aparține la Europa centrală. Am făcut astfel,
pentru că numai așa ni se poate arăta nouă, celor
din Balcani exemplul instructiv, ce poate produce
înțelegerea și împlinirea datoriei în timp de o ge-
nerație.

În cursul audienței a fost ceva ce mi-a adus
în minte încă un moment, prin care e legată Ro-
mânia de istoria țării balcanice: alături de
crucea ordinului german „Pour le mérite“, regele
Carol purta pe uniformă sa de general crucea de
comandor al ordinului rusesc al Sf. Gheorghe, care
nu poate fi acordat decât eroului care a triumfat
pe câmpul de luptă și a cucerit o fortăreață. În
timp ce ochii mei privesc această cruce albă cu

medalionu
una din
Plevna:
ordin m
lega rana.
Arion, Be
Pașa depu
încredere
soarta arm
până ce H
Osman-Pa
dă colone
că n're
lului, și c
tru a cer
mandant
sabia aj
voluntar,
ment: dec
scă care
mănească
bil trium
față, sepa
Ce
dela 4 A
voiește ac
nexeze tr
Tar
e rușine
o binefac
burg vine
armată E
acel răsp
Plevna în
micită, în
arma“.

În
tul a ști
ajutat R
reconști
ori vede
va fi gân
treacă ur
noi, cei
stare suf
de veacu
lui nostr
am sufer
ni-au ca
gândi de
totdeauna
putea de
lipsă de
lasă nici

Dr.
gioase d
„Dacia“
interesul
despre b
gina Rom

CO

Sfin

O
vie româ
ristică a
afirmare
actul, ce

În
unde su
ca cel d
urme ad
țrilor zil

Ai
și tocm
pentru a
dragoste
decurs,
neobosit
stru, de
Traian

Ac
nității r
dem înă

medalionul Sf. Gheorghe, nu pot să nu gândesc la una din cele mai grandioase scene de pe lângă Plevna: Leul Ghazi Osman-Paşa zace rănit și dă ordin medicului său, dr. Hassib-Bei, care tocmai fi legat rana, să spună celor trei coloneli români, Arion, Berendei și Cerchez, următoarele: Osman-Paşa depune armele cu oastea sa întreagă, și are încredere în noblețta învingătorului, cu privire la soarta armatei și a populației din Plevna; și pânăce Hassib-Bei traduce cuvintele în franceză, Osman-Paşa desleagă sabia sa glorioasă și o predă colonelului român Cerchez. Acesta însă declară că n'are mandat a lua în primire sabia mareșalului, și cum se trimite un ofițer la celalalt pentru a cere instrucțiuni dela principele Carol comandantul suprem al trupelor rusești, în sfârșit, sabia ajunge a fi predată generalului Galetzki. Involuntar, alte amintiri se asociază la acest moment: deodată, cele două oștiri aliate, cea rusească care ajunsese în situație desperată și cea românească, care i-a sărit în ajutor și a făcut posibil triumful dela Plevna, se văd deodată față în față, separate numai de un rău.

Ce s'a întâmplat? Rusia, care prin convenția dela 4 April 1877 a garantat integritatea României, voiește acum, după Plevna și San-Stefano, să adnezeze trei districte din Basarabia.

Tara întreagă e în fierbere. Ingratitudinea nu e rușine rară. Dar, când a fost uitată atât de iute binefacerea atât de mare? Mai mult: din Petersburg vine amenințarea că la caz contrar va fi desarmată România. Atunci a dat principele Carol acel răspuns mândru: „Armata, care a luptat la Plevna înaintea Țarului Alexandru II, poate fi nimicită, însă nu există putere care ar putea-o desarma”.

În sfârșit, lucrul n'a ajuns acolo. Rafinamentul a știut mijloace mai bune, întreagă Europa a ajutat Rusiei a răpi Basarabia și aceasta a fost recunoștința pentru Plevna. Imi închipui că de câte ori vede această cruce a sf. Gheorghe, regele Carol va fi gândind la Basarabia și atunci trebuie să treacă un zimbet amar peste fața sa serioasă. Iar, noi, cei din Balcani, înțelegem foarte bine această stare sufletească. În ciuda iubirii sincere ce purtăm de veacuri pentru Rusia, și în ciuda devotamentului nostru care este aproape abnegațiune, nu odată am suferit din partea guvernelor sale deceptii cari ni-au cauzat lacrimi multe și la cari nu putem gândi decât cu zimbetul intristării amare. De aceea totdeauna am visat un timp, când noi singuri vom putea decide despre soarta noastră și nu vom avea lipsă de binefaceri și de binefăcători care nu ne lasă nici să trăim, nici să murim”.

Dr. Georgevich vorbește apoi în cuvinte elogiase despre avântul ce a luat regatul român — „Dacia felix”, despre meritele regelui Carol, despre interesul ce a arătat regele pentru scrierile sale, și despre bunăvoința grațioasă cu care l-a primit regele României.

CORRESPONDENȚE

DIN ȚARĂ

DIN VÂRȘET

Sfințirea crucilor noii biserici.

— 13 August n. a. c.

O clipă — un acord cu viu ecou — de evlavie românească, un moment, cu vioiciunea caracteristică a rasei noastre, de entuziasm și totodată afirmare națională — așa cred, că se poate rezuma actul, ce s'a săvârșit astăzi la noi.

În alte părți, unde avem rândurile închiegiate, unde suntem organizați în deplină forță, un act, ca cel de azi, ar luneca poate mai ușor și fără urme adânci prin mulțimea întâmplărilor și senzațiilor zilei.

Aici suntem însă la începutul începuturilor, și tocmai clipe, ca cele ale zilei de azi, sunt de lipsă pentru a susține în unii și a trezi la alții focul dragostei de lege și de neam, și clipa aceasta a decurs, după cum nici nu se aștepta, mulțumită neobositului și neînfricatului apostol zelos al nostru, de toți iubitelui stimatului părinte protopop Traian Oprea.

Acum sunt patru ani, s'a lansat apelul comunității române către obște și iată am ajuns să vedem înălțată crucea românească pe lăcașul Dom-

nului, menit să fie adăpostul crezului nostru neclintit în legea scutitoare a neamului.

La actul sfințirii crucei a luat parte un public numeros, din loc și jur.

Actul sfințirii s'a început la orele 11 a. m. Au oficiat mulți preoți, ajutați fiind de o ceată puternică de învățători, cari au dat răspunsurile.

Preoții pontificanți au fost următorii părinți: Luca Lazarescu (Ferendia), Iuliu Iorgoviciu (Marghita-mare), Pavel Stoian (Marcoveț), Aurel Popovici (Sân-Ianăș), Sava Secoșan (Grebenaț), Victor Trailoviciu (Coșteiu), George Suciu (Sănmihai), Ion Andreescu (Voivodinți), Aurel Bota (Jamul-mic), Ștefan Bulea (Grebenaț), în frunte cu șeful tractului, părintele protopop Traian Oprea. Au azistat, neimbrăcați în odăjdii, următorii părinți: Martin Șdicu (Straja), Simeon Popovici (Voivodinți), Zaharie Lațcu (Gaiul-mic), Ion Mitâr (Oreșat), George Biberea (Iabuca).

Învățătorii, cari au avut bunăvoința de a susține corul la sf. slujbă sunt următorii d-ni: vestitul cântăreț I. Borcan, inv. penz. (Banloc), Nicolae Miuța, (Sân-Mihai), Gheorghe Popovici (Vlaicovăț), Teodor Răbăgia (Rătișor), Gheorghe Dragoescu (Oravița), Patrichie Rămneanțu (Coștei), Ioan Retariu (Jamul-mic), Iosif Miclea (Grebenaț), Silviu Jordan (Nicolinț-mare), Pavel Masoeviciu (Coștei), Demian Rado (Gherteniș).

Toată lauda o învrednicește părinții preoți și domnii învățători, cari n'au pregetat a da sprijinul, pentruca actul acesta să fie cât mai solemn și impunător.

După sfârșitul serviciului divin părintele protopop Traian Oprea a ținut o cuvântare strălucită. Expunând însemnătatea crucei, a îndemnat cu vorbe însuflețite pe credincioși la statornicie și dragoste față de biserică și limbă. Stropită cu sânge nevinovat a Mântuitorului Hristos, — a zis între altele — din semn de osândă și ocară, crucea a devenit semnul gloriei și biruinței creștinismului.

Precum Constantin-cel-Mare în semnul crucei a învins, cu aceste crucei vom învinge și noi, trezindu-ne la viață religioasă-națională, scuturând cătușile, ce ne-au stânjenit dezvoltarea decenii de-arândul”.

Publicul a acoperit cu frenetice aplauze aceste cuvinte de mândrie și de îmbărbătare.

După așezarea crucilor un parohian, din vârful turnului a ținut obișnuitul toast: pentru Maj. Sa, pentru P. S. Sa Episcopul, pentru părintele protopop, pentru fondatorii și ajutătorii sf. biserici, pentru parohienii din Vârșet și pentru măiestrii și lucrătorii. La sfârșit, răpit de însuflețire a erupt într'un strigăt puternic de: „Să trăiască nația românească”, strigăt repetat apoi în treit de imensa mulțime a publicului din jurul bisericii.

A apărut apoi taraful lăutarilor lui Dima. La inițiativa însuflețitorilor advocați dr. Mihai Spăriosu și dr. Vasile Meșter s'a incins în piața din fața bisericii o horă grandioasă. Doamnele și domnii, țărani și țărancele, cu o nedescrisă însuflețire s'au unit în horă, simbolul unirii forțelor române. Străinii priveau cu mirare și gelozie la acest măreț tablou de înfrățire.

A urmat însfârșit prânz comun în sala mare dela hotelul „Baross”, unde cei prezenți și-au petrecut în deplină animație până târziu după amiază.

Correspondent.

DIN SĂTMAR

Concertul din Terebești

În 6 Aug. n. s'a dat un concert la Terebești — sub patronajul doamnei Aurelia Pop n. Nuțiu — de către „Reuniunea învățătorilor gr-cat. români” din dieceza Orășii-mari cu următorul program:

„Doinitorii români”, de A. Popoviciu, cor. A fost cântat cu multă pricepere și însuflețire.

„Monolog” — Achim-Fileru de A. P. Bănuțiu, predat de d. I. Păcaș. D. I. Păcaș promite a fi un bun interpret al românului cu „acătățuri” și „belele” în căsnicia-i patriarhală. Intretesând în decursul acțiunii momente pișcătoare din viața românului sătmărean, a produs pe de-o parte multă veselie, iar pe de altă parte a îndemnat publicul ascultător la cultivarea meseriei naționale!

„Andalusa” de I. Vidu, cor acomp. la piano de d-șoara Valeria Sălăgian. A fost o prestațiune

dulce și senină, storcând atât corul cât și pianista cele mai meritate aplauze.

„Doine” de Brediceanu, cântate de d. Gh. Pataky Văleanu acomp. la piano de d-șoara V. Sălăgian. D. Gh. Pataky-Văleanu e harnicul teolog dela Blaj care însuflețit de misiunea căreia s'a dedicat, lucră fără osteneală pentru înaintarea în cultură românească a patrioților săi. De cântăreț e recunoscut de mult foarte, dar de astădată d-sa s'a dovedit nu numai de un bun cântăreț, ci de unul din cei mai de forță, ce putem avea noi românii din Ardeal și Ungaria. A cântat doina fermecător de frumoasă: „Cine m'aude cântând” a măestrului Brediceanu. Accentele prime au fost blânde, urmând mai apoi o creștere, ce acuză da par'că în furtună... înfiorând publicul ascultător; vocea-i exprima tristețea unui îndrăgostit singuratic, plină de-o jale resemnată, pierzându-i-se ultimele accente în înaltul cerului întins. (Concertul s'a ținut sub cerul liber). A urmat o scurtă pauză și puternicul bariton și-a început cântecul inimei sale duioase: „Năcăjit ea mine nu-i”, grav și sonor, ca vuetul codrului înfiorat de glasul haiducului răz-bunător! D. G. Pataky-Văleanu e elevul genialului compozitor Iacob Mureșianu dela Blaj.

D-șoara V. Sălăgian s'a dovedit cu punctul acesta de-o pianistă cu multă tehnică și sentiment.

„Țiganească” predată de d-șoara Marița Nuțiu și domnul I. Magyar; ambii diletanți au fost la culmea chemării lor stărnind mult haz și veselie.

„Dorul Ardealului” de A. Popovici, cor. a fost cântat cu multă pricepere și exactitate. Vocea solistului I. Rațiu, învățător în Istrău, a înduioșat publicul cu jalnicele accente din „jelum'aș și n'am cui”. — „Noi vrem pământ” de G. Coșbuc decl. de Gh. Pataky Văleanu. — A fost un moment de sfântă însuflețire, când debutantul a pășit pesceună în mândrul nostru costum românesc și a predat cu măiestrie și putere uimitoare geniala poezie cu expresiile îndreptățitei revolte în contra asupritorilor a tot ce-i sfânt și românesc! — Rar se dă sătmărenilor se audă un limbaj neaș românesc, ca și acela al dlui Gh. Pataky Văleanu și ce bine ar fi pentru vitrejiul nostru Sătmăr, — ca pășirea aceasta în public a dsale, să nu fie cea de pe urmă și fără imitatori vrednici de numele de români!

Punctul al 8-lea a fost al d-șoarei Marița Nuțiu, care a cântat draguț și gingaș susținând și acomp. la cimbala cu multă destoinicie.

„Marșul lui Tudor” de A. Popoviciu cor. A fost aplaudat frenetic și — a trebuit bizat.

„Tablou viu”. A reprezentat cele 3 muze: Poezia, Muzica și Pictura, iar în imediată apropiere s'au putut vedea la lumina fosforescentă a focului bengalic virtuțile: Credința, Speranța și Iubirea.

Concertul s'a organizat prin stăruințele harnicilor învățători D. Șuta și I. Raț. În instruarea corului partea luxului a fost a dlui D. Șuta, înfăcărât român și idealist învățător, care totodată a făcut pe dirigentul priceput al corului. Laudă și cinste părintelui Teofil Văleanu, care nu s'a sinchisit — preot fiind — să cânte alături de învățătorii, dându-le scumpul său ajutor.

Succesul atât moral, cât și material este de-a se datori patroanei concertului și a petrecerii, venerabila dnă Aurelia Pop, care cu zelul neobosit, ce o caracterizează, s'a străduit, să le facă Sătmărenilor a sărbătoare cu adevărat românească.

După concert joc, cu predilecție cel românesc a fost dansat de d-șoarele M. Ossian și M. Nuțiu și de toate celelalte draguțe „cuconite române”.

În pauză o trupă înjghebată din tineretul nației. — Santau (Sălaj) a jucat „Călușerul și Bătuta” sub conducerea învățătorului vătav: dl Curcan, comptabil la „Vulturul” din Tășnad, care a contribuit mult la cultivarea pe mai departe din partea „sătmărenilor” a jocurilor românești.

Raportor.

Dr. ȘTEFAN TĂMĂȘDAN

medic unv. specialist în arta dentică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Litere — Arte — Științe

ZINA PĂDURII

„Iar mura n'atr'adins o făcu pe pământ
Sălbatică Zin' a pădurii
Căci ochii ei negrii asemenea sunt
Cu negrele boabe-ale murii,
Iar unde e mură, sădită de ea,
Pot merge neveste și fete,
Flăcăilor însă vederea le-o ia
Și junghiuri prin cap le trimete!

„Și smeura-anume-o făcu pe pământ
Sălbatică Zin' a pădurii —
Obrajii ei rumeni ca smeura sunt,
Obrajii și rumenul gurii.
Iar pe-unde sădește ea smeură 'n văi
Pot merge femeile 'n pace,
Dar floarea din față le-o ia la flăcăi
Și galbeni ca fagura-i face.

„Iar mușchiu sub brazi într'adins l-a lăsat
Sălbatică Zin' a pădurii.
Ca mușchiul de moale e caldul ei pat,
Acolo sub umbra răsuri
Iar pe-unde e mușchiu, e pe-acolo și ea:
Pot merge să șează copile,
Flăcăilor însă odihna le-o ia
De pier și se 'ngroapă cu zile!“

— „Ei, parcă pe Zină eu nu știu s'o 'nșel!“
Neveste și mură să fie!
Eu stau pe potecă, și-ațin frumuseț
Cărarea la fete 'n câmpie.
Iar când o să văd eu că Zina mi-e rea
Și-mi fură țaria făpturii,
O prind prin păduri și-o sărut și pe ea
Pe hoața de Zin' a pădurii!“

Georghe Coșbuc.

Călători Englezi despre Români

de M. Beza

Cartea despre care vom vorbi astăzi privește pe românii din Ardeal. A apărut în Edinburg, la 1818, și poartă titlul: *Călătorii din Viena prin Ungaria de jos de Richard Bright*. Autorul amintește în prefață cu laude scrierea lui Robert Townson, cu care se aseamănă, prin aceea, că și el, ca și Townson își culege informația dela unguri. Așa, la capitolul XII, ne spune, că în satul Csokonya e primit și ospătat de către graful Széchenyi, care, pe lângă alte curiozități din domeniul său, a avut deosebită plăcere să înfățișeze englezului și o *hordă de valahi*:

„Graful, care dorea să-mi arate tot ce era mai interesant, aflând că-s curios în ce privește starea țiganilor împrăștiati prin această țară, s'a oferit a mă duce la hordă de valahi, un popor aproape tot așa de osebit ca și țiganii, cam asemănător lor în felu-i de viață, și din care o mică hordă s'a așezat de mulți ani într'una din pădurile grafului.

Indată ce se auzi, că trăsura grafului se apropie, șeful coloniei se găti și veni într'una împănarea noastră, urmat de întreaga hordă. Imbrăcămintea acestei căpetenii valahe era foarte frumoasă deși simplă, și consta dintr'o curată cămașă albă și pantaloni, și un minunat cojoc pe umeri. Cojoace de acest fel se cumpără cam rar de alții, afară numai de conducătorii țiganilor și a valahilor, fiind prea împodobite cu flori și fășii de piele colorate spre a fi în uz.

Lâna era întoarsă înăuntru; partea din afară era acoperită cu podoabe, garnituri de blană, precum și un guler de lână fină cu două cozi, atârând la spate.

Celelalte persoane în vârstă ale acestei bande peștrițe erau îmbrăcate în cărpe; dar copiii până la etatea de opt sau zece ani, pe deplin goi. Mulți purtau ghiordane de scoică, printre cari am observat una ce era, cred, scoică de mare. Aproape toți erau sub mijlocia staturii europene; culoarea trupului complet arămie; și o particulară formă și expresie a feței, poate mai *răsăriteană* ca ori care din înfățișările țigănești, pe cari le-am văzut.

Așezămintele lor constau din optsprezece sau douăzeci de colibe, la felurite distanțe, orânduite într'un cerc neregulat în jurul locuinței șefului lor. Fiece colibă avea o formă ovală. Și cum unele din ele nu erau încă isprăvite, am avut prilejul să examinăm simpla lor construcție. Sunt formate din ramuri groase, înclinate una spre alta în chip de arc, marginile lor fiind băgate în pământ, și iarbă e pusă la temelie, spre a le ține tari. Alte ramuri se împletesc apoi între ele, adăugându-se noroiu amestecat cu iarbă. Într'o parte e o proiecție pentru vatră. Intrarea e alcătuită din două bețe drepte, foarte grosolan trecute într'un drug de-a-curmezișul. Coliba e locuită de trei, patru sau cinci persoane cari stau pe șolduri înaintea focului, și mănâncă și bea și se culcă în țărână. Colonia se compunea — am fost informați din partea șefului, din șesprezece bărbați și un egal număr de femei, toate măritate. Numărul persoanelor tinere, nu putea să ni-l spună numai decât. Principala și aproape singura lor indeletnicire, — când nu-s întrebuințați în purtarea de scrisori sau în alte ocupații din partea stăpânului moșiei, e facerea de albi, strachini și linguri, pe cari le isprăvesc uimitor de repede, șezând la pământ și lucrând cu o mică teslă.

Felul lor de viață e foarte mizerabil; și cu toate lipsurile, mulți ating o vârstă înaintată. Se zice că, timizi și tare temători de hoți, ceeace-i face a preferi poalele pădurii, în loc de a trăi în centrul ei. Pândarul ne-a asigurat de altfel, că-s niște oameni onești și nevătămători.

Asta-i o hordă ale uneia dintre cele mai curioase nații din Europa — nație ce se număra între cele mai puțin civilizate, și care se chiamă totu pe sine cu numele de *rumuny*, pretinzând la onoarea de a se trage din Romani. *Richard Bright* aduce apoi mai multe citații din alți scriitori cu privire la români, și adaugă și o teorie istorică, la care va fi colaborat și inteligența grafului ungur, dar nu mai puțin poate și băutura de la masa lui:

„Spre sfârșitul veacului al IX-lea maghiarii — sau adevărații unguri — cari se zice, că erau așezați la Don, împinși de un puternic trib de sciți, numit pecenegi, intrară în Ungaria. Acum se vede, că parte din acești pecenegi, cari se stabiliră prin Macedonia, Tesalia și Epir erau numiți de către istoricii bizantini *vlahi* — de unde și denumirea lor de azi: valahi.“

Caracteristicile sunt și următoarele rânduri ale autorului:

„Când spun, că această mică hordă, ale cărei înfățișare se apropie așa de mult de sălbatică, făcea parte din poporul valah, nu trebuie să se înțeleagă, că vreau să reprezint întreaga nație sub aceeaș formă.

„Adevărul e, că — deși am fost asigurat atunci, că prin munții Transilvaniei s'ar fi găsit o mulțime de valahi cu mult mai neciopliți în moravuri, eu totuș n'am găsit în autori, unde m'am referit vre-o descriere în stare să susție această afirmare“.

„Electra“ în tragediile lui Eschil, Sofocle, și Euripide

Din prelegerile lui August Wilhelm Schlegel la universitatea din Viena. (1807—8)

Traducere liberă de dr. Horia Petra-Petrescu

Nota: Traducerea aceasta a lui Schlegel cu prilejul apariției traducerii d-lui Gh. Murnu în „Biblioteca teatrului național“ (Editura Minerva, No. 9 — Pretul 35 de bani) a „*Electrei*“ lui Sofocle. Traducerea d-lui Murnu se citește cu mare plăcere. Pe scena „teatrului național“ din București a avut succes această traducere în lunile trecute.

Cetitorul binevoitor va putea urmări în lucrarea de față a lui Aug. Wilhelm Schlegel o paralelă interesantă între cele trei tragedii scrise de Eschil, Sofocle și Euripide. Cine cunoaște literatura dramatică germană modernă va putea să mai adăogă încă o piesă: „*Electra*“ lui Hugo de Hofmannsthal, jucată cu mult tam-tam de trupa lui Max Reinhardt. Tragedia aceasta întrece pe antecesorii ei cu mult în privința brutalității. *Electra* lui H. v. H. e o femeie modernă, hipersensibilă, din domeniul patologiei.

Câteva cuvinte despre Aug. Wilh. Schlegel. E vestitul traducător și propagator al operelor lui Shakespeare în

Germania. A ținut, pe lângă alte prelegeri, în Berlin și alte orașe, o serie de prelegeri asupra artei și literaturii dramatice („Vorlesungen über dramatische Kunst und Litteratur“) la universitatea din Viena în a. 1807—8, în care tracta operele principale dramatice ale grecilor. Dușman neîmpăcat al clasicismului — a contribuit și el mult în Franța, unde au fost traduse aceste prelegeri ale sale, ca clasicismul să cadă în disgrația publicului. Aceste prelegeri sunt opera literară — critică cea mai populară a romanticismului german.

Cred că publicul nostru s'ar putea folosi de o traducere parțială a acestor prelegeri, căci multe păreri sunt valabile și în ziua de astăzi, deși au trecut 100 de ani și mai bine de când au fost rostite de pe catedră. Mai cu seamă un folos am avea din traducerea lor: ne-ar da de gândit și ne-ar oferi material de comparat. Avem prea puține opere critice de acest soi.

Iată, chiar numai paginile, cari le traduc acum: cetitorul va ceti rândurile de față și le va părăsi cu convingerea că nu este de ajuns să trageți un subiect oarecare, ca să fi învinuit de plagiat, ci e vorba dacă știți să dai suflu nou, personal, subiectului ales. Într'asta residă marea taină a originalității. Dacă ai imprumutat subiectul dela cineva, nu urmează inevitabil să fi plagiat.

Traducerea d-lui Murnu conține pasagi foarte reușite — judec după comparații făcute cu traducerile germane. — Unele pot fi declamate cu succes la serate literare de ale noastre.

Traducerea, care o fac eu din Schlegel face parte din prelegerea a V-a. Partea tradusă figurează în ediția a treia a operei citate ca prelegere independentă.

Din Sofocle s'au mai tradus în românește *Antigona* și *Regele Oedip*. A mai tradus Th. Asslan „*Electra*“ în „Convorbiri literare“, anul al XXX-lea.

Dr. H. P. P.

Raportul între Euripide și cei doi mari antecesorii ai săi (Eschil și Sofocle) se va putea aduce în lumina cea mai clară dacă vom compara cele trei piese teatrale cu acelaș subiect, anume omorirea Clitemnestrei din partea lui Orest, ca răzbunare (pentru omorirea tatălui lui, respective a bărbatului ei: Agamemnon). Toate trei piesele s-au păstrat, spre norocul literaturii.

Scena *Coforelor* a lui Eschil se petrece în fața palatului regal. Mormântul lui Agamemnon e pe scenă. Orest apare cu credinciosul său Pilade și începe cu o rugăciune adresată lui Mercur la marginea mormântului (partia dela început s'a păstrat cam ciungărită), apoi agrăiește pe tatăl său promițându-i răzbunare și-i dedică o suviță de păr. Vede apropiindu-se din palat un convoi femeiesc, în haine de jale, aducând ca jertfă la mormânt beutură, și fiindcă crede că recunoaște pe sora sa între ele, se retrage împreună, cu Pilade, ca să pândescă ce fac.

Corul, care se compune din tinere fete *troiane* prizoniere din război, spune cauza pelegrinajului acestuia, gesticulând pline de durere: un vis grozav al Clitemnestrei. Corul mai adaugă profeții întunecate despre răzbunarea, care e să se făptuiască în curând, din cauza crimei de sânge, își tânguie soarta sa, fiindcă e silit să servească unei stăpâne nedrepte. *Electra* întreabă corul, dacă are să ducă ea în îndeplinire porunca îndușmănitei sale mame sau dacă are să verse numai — fără de nici o vorbă — jertfa. La sfatul corului rostește și ea o rugăciune adresată lui Mercur cel subpământean și sufletului tatălui ei — în numele ei și al lui Orest, care lipsește — ca să apară Orest ca răzbuțătorul crimei săvârșite. Când varsă jertfa pe mormânt, bocește împreună cu corul, pe cel dus de pe lume.

După aceea, dupăce găsește suvița de păr de o culoare asemănătoare cu părul ei și dupăce urmărește urmele pașilor împrejurul mormântului, ajunge la presupunerea că fratele ei a fost pe aici. Fiind cuprinsă de un paroxim de bucurie la presupunerea aceasta, apare fratele și se dă pe față. Indoiala ei o învinge cu desăvârșire arătându-i un vesmânt țesut de mâna ei. Frații se dau cu totul bucuriei. El rostește o rugăciune adresată lui Joe, în care descrie cum l-a chemat la Apollo, sub amenințările cele mai grozave de a fi urmarit de furiile tatălui lui, dacă nu va omori pe cei vinovați la moartea acestuia, într'acelaș fel cum au făcut-o ei, anume cu violenție.

Urmează cântece de cor și cântecele *Electrei*, cari conțin parte rugăciuni spre cel dus și spre zeitățile suterane, parte evocă toate argumentele pentru săvârșirea faptei, mai cu seamă argumente luate din omorirea lui Agamemnon.

Orest știricește visul, care a îndemnat pe Clitemnestra să aducă jertfă și află, că a visat, că ar fi pus un balaur în leagăn, ca pe un copil mic, la pieptul ei, și că l-ar alăpta cu sângele ei. Vrea

să ajungă el balaurul acesta și povestește cum are să se tărăscă pe sub ascuns, îmbrăcat în haine mincinoase, ca un strein, în casă și cum are de gând să omoare atât pe Egist, cât și pe mama proprie. După cuvintele astea se îndepărtează cu Pilade, având propusul acesta.

Cântarea următoare a corului se ocupă cu obrăznicia fără de margini a oamenilor — în general — și — în special — cu aceea a femeilor cu patimele lor nepermise, exemplificând cazul cu exemple grozave din mitologie — apoi cântă corul cum îi ajunge, totuși, la urma-urmelor, pe toți dreptatea, care răsplătește după cuviință.

Orest, venind cu Pilade, îmbrăcați ca străini, cere să fie lăsat în palat. Clitemnestra iese afară și fiindcă aude dela Orest travestit vestea despre moartea lui Orest, (după ce se bocește, pentru ochii lumii, Electra) pofteste pe străin înăuntru, promițându-i că o să-l primească bine.

După o scurtă rugăciune a corului vine doica, care se tânguie de pierderea celui pe care l-a îngrijit. Corul îi dă încă curaj și speranță, că-l va mai găsi în viață și o sfătuește să aducă pe Egist, după care a trimis Clitemnestra, fără de garda sa personală. În clipa pericolului se întoarce corul cu rugăciuni spre Joe și Mercur, rugându-i ca fapta să succedă.

Egist sosește pe scenă, vorbind cu solul trimis, (cu doica) nu se poate convinge încă pe deplin de moartea lui Orest, care-i aduce mare bucurie și aleargă din cauza aceasta în casă, unde se aude, după o scurtă rugăciune a corului, țipetele celui omorât.

Un servitor aleargă viforos pe scenă și face șgomot înaintea unei locuințe femeilor, ca să dea de știre Clitemnestrei pericolul. Ea aude, apare, cere o săcură, ca să se apere, dar pierde curajul, când se apropie de ea, îndată după asta Orest, cu sabia plină de sânge în mână și ea îi arată pieptul matern, îndemnându-l să izbească. Orest, șovăind, întreabă pe Pilade ce să facă. Acesta îl îndeamnă să săvârșească fapta, în puține cuvinte, dar cu argumentele cele mai plausibile. După un schimb de vorbe: învinuiri și apărări, urmărește Orest pe mama sa până în casă, ca să o omoare lângă trupul mort al lui Egist.

Corul dă chiote de bucurie, într'un cânt serios, vesel de răsplata luată. Poarta cea mare a palatului se deschide și arată în odaie perechea omorâtă, într'un pat, lângă olaltă.

Orest dă poruncă și servitorii desfac vestmântul larg, în întreaga largimea sa, în care a fost ucis, fiind înfășurat, tatăl său, — ca să fie vestmântul în văzul tuturor, celor de față: Corul recunoaște urmele de sânge pe vestmânt și e plin de jale și se tânguie de omorirea lui Agamemnon. Orest, simțind că își pierde pe încetul conștiința, își ia încă puterea să-și motiveze și apere fapta, într'o vorbire. Declară, că are de gând să se ducă la Delfi, ca să se spele de vina crimei sale de sânge și fugă apoi plin de groază, urmărit de furiile mamei sale, pe cari nu le observă încă corul și le ține încă numai drept o închipuire de a lui Orest, dar cari nu-i mai dau pace. Corul sfârșește, făcând comentariul omorului triplu din casa regală, începând dela ospățul Tiest.

INFORMAȚIUNI

Arad, 15 August 1911.

Mersul vremii

— Raportul institutului meteorologic. —

Raportul institutului meteorologic anunță în multe părți, mai cu seamă în partea nordică a țării, ploi sau furtuni, iar mai târziu, probabil cănturi. Prognostic telegrafic: În multe părți ploi, furtuni, timp răcoros, mai târziu cănturi. Temperatura la amiază a fost de 26°8 C.

Bursa de cereale din Budapesta fiind azi sârbătoare catolică a fost închisă.

O regulă de purtare

(Poemă în proză).

„Dacă vrei să superi strașnic pe vr'un prieten, îmi zise un bătrân șiret, apoi împută-i același cursur sau același vițiu, pe care îl ai tu însuți. Fă-te că te indignezi și dojenește-l”.

„Căci întâiu aceasta face pe alții să crează că tu n'ai acel vițiu”.

„Al doilea, indignarea ta poate să fie chiar sinceră și conștiința ta poate profita din această imputare”.

„Dacă, de pildă, ești un renegat, împută potrivnicului tău că-i om fără convingeri”.

„Dacă ești de un caracter slugarnic, zi-i cu un ton dojenitor că-i un lacheu... fie al civilizațiunii, fie al culturii sau al socialismului”.

„La urma urmei l-am putea numi chiar lacheu al antilacheismului”, observai eu.

„Intr'adevăr și aceasta se poate răspunde șiretul bătrân.

Ivan Turghenieff.

De-ale noastre.

Jubileul unui preot vrednic. Comitetul bisericesc din comuna Petre invită la serbări jubilar de 30 ani de preoție a părintelui Ioanichie Neagoe din comuna Petre, cari vor avea loc la 19 și 20 August st n. 1911.

Programul: Sâmbătă în 19 August n. 1911 la 8 ore seara: serenadă părintelui jubilent Ioan Neagoe. La 9 ore seara: convenire socială în salele otelului „Grand”.

Duminică în 20 August n. 1911 la 8 ore a. m.: participarea la ședința festivă a corului vocal bis. lumesc care se va ține în sală de învățământ a corului.

La 9 ore a. m.: participare la serviciul divin, iar după serviciu felicitarea părintelui jubilent. Cântările liturgice le va executa corul vocal din loc sub conducerea dirigentului Dimitrie Gerda. La 1 oră p. m.: banchet în salele hotelului „Grand”.

La 3 ore p. m.: petrecere populară în curtea școlii comunale cu următorul program: Motto. „Iată ziua triumfală” de Humpel. „Păcurariul” de I. Velcean. „Tătarul” de Nosieviciu. „Ferentarul” de C. Savu. „Despre școală”, trilog de M. Drăgan. „Cor și Cavatină” de * * * „Cântul marinarilor” de T. Flondor. „Nainte Române” de Vidu. „Frunză verde ninifar” de C. Savu. Seara la 8 ore: convenire socială și concert fără program în salele otelului „Grand”.

Petreceri. „Reuniunea română de cântări din Hoteș” invită la Concertul ce-l va aranja cu binevoitorul concurs al d-soarelor Florica Teodosiu, Roma Ciuciu și Florica Ciuciu. Sâmbătă, în 6 (19) August 1911 (Sârb. Schimbarea la față), în sala cea mare a hotelului „Mielul de aur” din loc. Inceputul la 9 ore seara. Venitul curat este destinat pentru procurarea unei scene.

Programul: A. Popoviciu: „Bine ați venit”, cor bărbătesc cu acompaniament de pian, (d-soara Florica Teodosiu). G. Dima: „Intre piatra Detunată”, cor bărbătesc. I. Costescu: „Puisorul”, cor bărbătesc cu acompaniament de pian, (d-soara Florica Teodosiu). A. Bena: „Noua călugăriță”, solo de bass (Aurel Medrea). C. acompaniament de pian, d-soara Florica Ciuciu). T. Popoviciu: „Pribeagul”, cor bărbătesc. A. Popoviciu: „Dorul Ardealului”, cor bărb. cu acomp. de pian, (d-soara Florica Teodosiu). G. Donizetti: „Lucie de Lammemoor”, solo de violină, (d-soara Roma Ciuciu) cu acomp. de pian, (d-soara Fl. Ciuciu). D. G. Kiriac: „Morarul”, cor bărbătesc. I. Costescu: „Marș”, cor bărbătesc cu acompaniament de pian, (d-soara Florica Teodosiu). După concert urmează dans.

— Tinerimea română din Sasca-montană invită la producțiunea declamatorie-teatrală care se va aranja Duminică în 20 August st. n. 1911 în localitățile otelului „Victor Kokesch” din loc. Inceputul la 8 ore seara. Venitul curat e destinat pentru bis. gr. or. rom. din localitate.

Programul: Cuvânt de deschidere de d. I. Rață. G. Coșbuc: „Rugămintea din urmă”, decl. de d. A. Hamură. V. Vlad dela Marina: „Cel mai tare om din lume”, decl. de d. I. Petru. * * * Bărbatul și mușieră”, dialog comic. „Rusaliile” Vodevil într'un act de V. Alexandri jucat de: d-nii I. Petru, I. Rață, A. Hamură, d-soara Elena Petru, A. Groșșianu, I. Rotariu, I. Stolojanu, d-soara Melania Popoviciu și d-soara Lina Dănețiu.

— Reuniunea română de cântări din Elisabetinul-Timisoara invită la Ruga împreună cu Concert, reprezentatiune teatrală și urmată de dans, care va avea loc Luni, la 28 August st. n. 1911 (Hramul bisericii) în localitățile restaurantului „Erszebet”. Novotny. Inceputul precis la 8 și jum. ore seara. Venitul curat este destinat pentru fondul neatacabil al Reuniunii.

Programul: Motto de C. Savu. „Copii români”, cor mixt de I. St. Paulian. „Rugămintea din urmă”, baladă de Gh. Coșbuc, declamată de d. Alexandru Saviciu. „Jalba norii”, cor bărbătesc de I. Vidu. „Soldan viteazul”, canțonetă comică de V. Alexandri, predată de d. Alexandru Vesa. „Păcurariul”, cor mixt de I. Velcean. Lecuit. Comedie într'un act de Coriolan Brediceanu, jucat de: d. Nicolae Tuca, d-soara Emilia Bogdan, Magdalena Covăsală, Aloisia Covăsală și d. Alexandru Vesa.

Din patrie.

Răsplata necredinței. Duminică la ora 12 în bazilica din Budapesta s'a săvârșit o cununie. Perechea tânără stătea smerită în fața altarului, când pe neașteptate se petrecu un incident penibil. Din șirurile publicului asistent, o femeie îmbrăcată sărăcăcios se apropie pe dindărăt de perechea tânără și varsă cu leșie tare pe mire. Atentatorul a produs o învâlmășeală neînchipuită. Mirele pe loc e dus în sacristie unde e împărțit de primul ajutor din partea preotului, fiind transportat apoi la locuința sa.

Femeia a fost la moment deținută și condusă de către polițist la poliție. Ascultată fiind a spus că este Caterina Sima. Încă înainte cu cinci ani a legat cunoștință cu monterul Nicolau Kunpestein, pe atunci militar. Acesta o curta îndelung și din relațiile de amor s'a născut și un copil. După patru ani și jumătate însă, Kunpestein a abandonat-o, iar alaltăieri a cetit prin ziare, că necredinciosul său amant este logodit cu Sofia Lantos și ca azi aveau să se cunune în bazilică. Jignită adânc de vestea aceasta a hotărât să-și răzbune crud. Nu intenționa totuși să-l ucidă, dar cu orice preț vroia să-l slutească.

Pregătise deci leșie tare și veni la biserică unde în momentul când preotul binecuvânta legătura tinerilor, a turnat leșie pe infidelul său amant. S'a răzbunat Caterina Sima, după interogator a fost eliberată. Leziunile lui Kunpestein sunt ușoare, încurând se va vindeca, rămâne însă timbrată pe vecie necredința cu care a tratat pe iubita sa.

Hotelul popular în Budapesta. Unde se încrușează bulevardul Areei cu celelalte două se ridică un palat somptuos de o elegantă impunătoare, un palat formidabil cu trei caturi, având feștecare cat câte 150 de ferestre.

E nici mai mult, nici mai puțin cel dintâi hotel popular al capitalei noastre, ridicat cu multe jertfe la insistența primarului Bărczy.

O instituțiune umanitară aceasta, după exemplul țărilor civilizate din apus, instalată conform cerințelor igienei moderne. Acest hotel e evident, ridicat pentru a mântui muncitorimea de cuiburile de infecție unde-și luau până acum adăpost, e conceput cu intențiunea nobilă de a scoate muncitorii cinstiți din atmosfera plină de miazme și imoralitate, unde petreceau ani dealungul în mizerie și dărie și mizerie. Și e instalat luxos acest hotel cu tot confortul modern necesar, anume cu gândul de a obișnui muncitorimea cu curățenia; pentru a cucerii pe seama principiilor salutare ale igienei moderne pe aceea pătură a societății, care nu înțelegea până-acum binecuvântarea acestora.

Hotelul e aranjat pentru a cuprinde 450 de musafiri în dormitoarele ei curățite. Are garderobă, unde se păstrează — firește gratuit, peste noapte hainele muncitorilor sălășluiți în el.

Are un refectoriu splendid, decorat cu frescuri de valoare. Nu-i lipsește nici biblioteca cu 10.000 volume, casinul și fumătorul. Asemenea vor fi reprezentate toate ramurile industriei, pentru comoditatea mai mare a locuitorilor. — bineînțeles cu tarif stabilit de către autorități. Alături de toate acestea, afară de o cameră de spălat, este și un stabiliment de baie și încă multe alte instalații mărunte, dar necesare.

Și pentru atâta comoditate ce credeți că plătește muncitorul?

Camera pe o noapte e 60 fil., pe două nopți e 1 cor, iar pe o săptămână 2.80 cor... lunar adică nici chiar 12 cor, încât poate concura și cu cotelile acele murdare, unde azi câte 6—12 bărbați se îngrămădesc într'o singură cameră pentru a se odihni.

De tot rar se mai plasmuește o așa fericită idee în creerii compatrioților noștri monomaniaci, deaceia nu putem să nu înregistrăm înfiintarea acestei instituțiuni publice de o deosebită importanță îndeosebi în capitala țării. Hotelul fiind

aproape terminat la 1 Noembrie se va preda destinațiunii sale.

In urma unei halte de tâlhari. In comitatul Făgărașului de timp îndelungat grasează o haltă de tâlhari, ținând în vecinică temere locuitorii cătunelor dela frontieră silindu-i la contribuție cu cuțitul.

Lamentările fără sfârșit au înduplecat în sfârșit generoasa noastră administrație, pururea veghetoare, să trimită 130 de jandarmii pentru arestarea acestei bande de hoți, a cărui cap este un individ notoric de repețite ori pedepsit pentru omoruri.

In 10 cur. au asediat jandarmii. Scorea, iar în 12 Porumbacul-inferior, dar toate eforturile s'au dovedit zadarnice. In fine Duminecă pe inserate izbutiseră să prindă un hoț, care însă măneci la ameazi in vreme ce jandarmii prânzeau, dezertase, probabil cu ajutorul tovarășilor săi.

Jandarmeria a dat astfel eșec, totuși n'a descurajat, ci urmărește banda înainte, cu energie, având mare speranță că în curând va pune întreaga haltă de hoți la adăpost.

Logodnica lui Szalma. Tâlhăru de curând executat la Seghedin, Szalma István își doarme somnul de veci în cimitirul rolibilor, dar în jurul său fantazia populară, acest pânjanen neobosit țese legende. Abia-și sfârșise călăul munca și delincventul apare erou neînfricat în fața mulțimii, care-i admiră liniștea și rezoluțiunea ce o dovedise în fața furcilor grozave. Dar nu numai persoana lui, ci și figura logodnicei sale este încunjurată de admirația vulgului, care o privește cu deosebit respect. Cea mai elatanta dovadă a admirațiunii cu care este privită, e poate faptul, că Anuța Covaci, așa se numește, de Vineri până azi a avut nu mai puțin decât 8 pețitori, cari reflectează la mâna ei. Intre ei sunt scriitori, un călțunar, un barbier, un proprietar bine situat și un copist.

Adecă-te Anuței îi va aduce chiar noroc, sfârșitul trist al amantului său strangulat.

Pețitorii aceștia, bieți oameni — probabil fără de noroc — ce-or fi gândit? Dacă-ți aduce noroc funia strangulatului, mireasa, ea-ți va aduce cel puțin — fericirea paradisiului.

Dela frați.

Afacerea senzațională din Botoșani. Din Botoșani se scrie: O afacere într'adevăr senzațională preocupă orașul nostru.

E vorba de o sechestrare, maltratări, jefuire, în persoana unei nenorocite, Elisabeta V. Hănescu, suferite dela concubinul său Ioan Porfir Popescu.

Lumea care are afaceri ori la judecătorie, ori la tribunal, nu poate să nu se impiedice de un tip, care, fie ca reclamant, fie ca pîrit, se vede des de dimineată prin sălile instanțelor judecătorești.

Fost slujbaş al unor oare-cari administrații, actualmente pensionar ca vîrstă, nu însă ca anii serviți, neavând altă ocupație, a găsit de cuviință să speculeze naivitatea femeii Elisabeta V. Hănescu, pe care și-a făcut-o concubină.

Toată lumea se mira că Popescu da bani cu camătă. De unde, cum și ce fel era mister. Ofițeri, magistrați, erau veșnic în conciliabule cu acest dochiat. Nimeni nu-și putea explica acest lucru, până când o vară a Elisabetei V. Hănescu, d-na Elena Gh. Iacoban, domiciliată în Botoșani, a făcut parchetului o reclamație că Ioan Porfir Popescu, profitând de slăbirea facultăților intelectuale ale verei sale, caută să-și însușească averea ei și diferite sume de bani, depuse la societățile de economie din localitate. Mai reclamă că prin Nathan Moscovic, Popescu, a plasat diferite sume de bani, — pe care Hănescu îi avea în număr, când s'a întovărășit cu Popescu — la diferite persoane din oraș, dându-le bani ca fiind ai lui. Termină cerând ca Elisabeta V. Hănescu să fie pusă sub interdicție.

Parchetul delegă pe comisarul Nicu P. Climescu a ancheta. Acesta ducându-se la domiciliul

nenorocitei victime, a găsit-o culcată în pat, îmbrăcată într'o cămașă de călț, cu capul tuns, plină de insecte și murdării. De altminteri comisarul o găsisse într'o seară pe stradă într'un hal îngrozitor și ea îi spusese că vrea să scape de tirania lui Popescu și să se ducă la Sulița sau la Iași unde are rude.

Elisabeta V. Hănescu dă răspunsuri incoerente și imediat ce vede pe Popescu, retrace tot ce spunea mai înainte în defavoarea concluzului său.

S'au ascultat mai mulți martori cari confirmă în totul reclamația adăogând că, pe lângă că nenorocita suferă maltratări în fiecare zi, au scăpat-o într'o zi și dela moarte; într'una din zile, prima zi de Paști, după ce mîncase dela individul Popescu, zis și Popic, o bătaie soră cu moartea, s'a refugiat la un vecin al ei, unde în podul caselor a vrut să se spânzure.

Mai arată, că nenorocita de multeori bea apă de ploaie, de oarece Popic nici apă de beut nu-i lăsa.

S'a mai găsit un alt proces verbal, dresat mai de mult de comisarul Th. Ionășescu, unde se constată, că Elisabeta a declarat unei femei, că „Popescu are un păcat pe suflet și că numai ea știe de ce a murit Mitruț...”, dându-se a înțelege, că moartea acestui fiu al lui Popescu ar fi suspectă.

In acel proces verbal, martorii arată, că Hăneasa a făcut mai înainte un testament în favoarea lui Popic Popescu.

Se așteaptă sosirea procurorului pentru a dispune ca nenorocita Elisabeta V. Hănescu să fie scoasă de sub influența lui Popescu și pusă sub interdicție.

Isprăvile banditului Pantelimon. Ultima ispravă a haiducului Pantelimon a fost jefuirea și maltratarea unui voiajor din Roman pe care l'a întâlnit într'una din serile trecute în apropiere de Tg.-Neamț. Numitul a fost lovit în cap cu patul puștei de către Pantelimon. Autoritățile au întreprins imediat minuțioase cercetări. S'a format o poteră compusă din 80 soldați dela batalionul 2 al regimentului 15 din Neamț și 40 oameni concentrați din satele Răucești, Petricani și Timișești.

S'a găsit în pădurea de lângă satul Grași docarul voiajorului, hamurile și o parte din polițe. Banditul a plecat cu calul luând direcția spre Răucești.

Toate cercetările au rămas fără nici un rezultat. Se crede că banditul a trecut în județul Suceava de sigur pentru a deruta urmărirea autorităților noastre.

Vestitul haiduc a băgat groaza printre locuitorii din satele destul de numeroase din direcția Neamțului.

In partea aceasta unde banditul și-a stabilit cartierul general circulația este foarte mare căci sunt multe fabrici și imense păduri. Iși poate oricine închipui groaza acelora cari trebui să străbată drumurile Piatra-Tg.-Neamț-Paşcani-Fălțiceni. Toată lumea cunoaște numele fiorosului bandit până și copiii se cutremură la pronunțarea numelui de Pantelimon. Foarte mulți săteni în trecerea lor prin păduri au dat ochi cu Pantelimon. Apariția haiducului îi îngrozește. Ori cât de mult ar fi nimeni nu are curajul să opue cea mai mică rezistență îndrăznețului tâlhar care merge veșnic înarmat până în dinți.

După trecerea lui oamenii respiră, par'că li s'a luat o greutate după inimă, își fac cruce, că au scăpat teferi și își văd de drum, povestind apoi tuturor minunea, că au văzut pe Pantelimon și brodând în jurul acestui fapt fel de fel de peripetii.

Nu-i vorba Pantelimon e generos, căci de cei mici nu se atinge, ci numai de cei mai chiaburi căroro le ia tot ce găsește asupra lor până și hainele, căci banditul posedă o vastă garderobă.

El își schimbă mereu hainele deghizându-se ba în călugăr, ba în țăran, cioban, boier, etc., astfel, că este imposibil să fie recunoscut.

Dupăcum spuneam mai sus, Pantelimon e generos cu cei mici.

Zilele trecute s'a dus la o stână și a pus pe un cioban să-i facă o mămăligă. Dupăce a mîncat a scos o monedă de 5 lei și a pus-o în mîinile ciobanului spunându-i:

— Ține... mă... cinci lei și spune la toți ai tăi, că ți-a dat-o Pantelimon...

Banditul acesta care a dat dovezi de atîta rafinărie și cinism este de loc din comuna Răucești, sat lângă Neamț unde locuște mama sa, o femeie

bătrână. Se afirmă, că ea primește din când în când vizita fiului ei, bineînțeles în timpul nopții.

Actualmente numeroși jandarmi au fost concentrați în pădurile de lângă Neamț. Ei umblă îmbrăcați civili avînd arma ascunsă în suman.

Până în prezent cercetările n'au adus nici un rezultat.

Chestia prinderii lui e foarte problematică, căci banditul și tovarășii săi rătăcesc prin păduri. Pădurile sunt imense pe aici astfel, că descoperirea bandiților este legată cu foarte multe greutăți. Obstacolele acestea vor dispărea abia la toamnă sau la iarnă și prinderea lor va fi mai ușoară.

Dar banditul a și lansat versiunea, că până peste vre-o două luni va trece dincolo de Transilvania sau Bucovina.

Astfel stau lucrurile. Singurul lucru cert este că banda se află în județul nostru sau în drumul spre Suceava.

Din stăinătate.

Cele mai mari orașe. Un profesor de geografie de la o universitate liberă din New-York, a publicat de curând o lucrare statistică foarte interesantă, și care a făcut mult zgomot.

După socotelile sale se află în timpul de față pe toată suprafața pămîntului 35 de orașe, cari au mai mult de jumătate milion de locuitori.

Două-prezece din aceste orașe sunt cu câte un milion și mai bine de locuitori, și anume: 4 în Europa: Londra, Parisul, Berlinul cu Charlottenburg și Viena; 5 în Asia: Canton, orașele unite Hanku-Haniand-Vuciang, Tokio, Siangtan și Singan și 3 în America: New-York cu Brooklyn, Filadelfia și Chicago.

Dintre cele 23 de orașe, care au între jumătate și un milion de locuitori, sunt 8 în Europa: Petersburg, Constantinopol, Moscova, Glasgow, Hamburg, Manchester-Solfrd, Liverpool și Birmingham; 12 în Asia: Tientsin, Bombay, Calcutta, Hungcin, Cingtu, Fuceu, Peking, Fuciu, Ciangciu, Șaching, Lauciu și Fuceu; 3 în America: Rio-de-Janeiro, Boston și Buenos-Aires.

In Australia și Africa nu se află nici un oraș, care să aibă o jumătate milion de locuitori. Cele mai populare orașe ale acestor părți de pământ sunt:

Melbourne, cu 385.795 de locuitori și Cairo cu 374 mii 838; dar și aceste sunt mai puțin populate de cât 7 orașe din Europa; 6 din Asia și 2 din America, cari au de la 400.000 până la jumătate milion de locuitori.

Invățătorii francezi. E interesant pentru ilustrarea situației invățătorilor dela noi, unde un ministru poate printr'o trăsătură de condeiu să anunțiască orice spirit de liberalism, să arătăm pe scurt aici felul de organizație al invățătorimeii din Franța, care mai deunăzi și-a ținut adunarea regnicolară în Nantes. La acest congres s'au primit moțiuni atât de radicale, revoluționare, încât secretarul dela culte, care reprezintă ministrul, a trebuit să părăsească adunarea.

Sindicatul invățătorilor se privește egal cu oricare alt sindicat al muncitorilor și va căuta să lupte de aici înainte contra statului întocmai ca muncitorii prin grevă.

Raportul dintre stat și invățătorime este acelaș ca între patron și lucrător.

De pe vremea lui Napoleon, de când invățătorii sunt slujbași denumiți din partea statului, însemnătatea lor ca factor în viața de stat a crescut ca nicăiri. deși și în alte state invățătorimea îndeplinește aceeaș muncă grea și însemnată. Cauza acestei diferențe este a se căuta în lupta dintre stat și biserică în Franța.

In această luptă invățătorii au avut un rol hotărîtor și au decis în mare parte lupta în favorul statului. Radicalismul reprezentat din partea statului față de clericalism a fost îmbrățișat cu însuflețire din partea lor și dus de multe-ori până la extrem.

Invățătorii conștii de aceasta însemnată a lor au exploatat totdeauna pe seama lor această situație.

Așa, fostul conducător al sindicalștilor pe vremea lui Clemenceau Negre suspendat și închis de acest guvern, a fost repus de guvernul lui Monis, continuându-și activitatea de până aci sub scutul și favoarea guvernului.

Prilej la ultimile moțiuni radicale au dat multele abuzuri, ce s'au comis în timpul din urmă la denumirea și transferarea invățătorilor.

Dat fi
mul guvern
tura probal
părți ca și

Misea
externe din
tractul pe
Anglia și
primire sen
care preve
comisii, ca
ține sau
că își va
fie primit
partea com

O ex
la Paris.
fi deschisă
aerostatie.
puri, împă
Iată
aparatele
pulsoare,
șinale, tra
grafie, cor
mobilă, p

In
regreta n
Târ
frumuseți
toase pe
blagoslov
curați, ci
practici.

Sun
șoarele, i
lacuri ca
Alpilor,
cele mai
teluți co
dițiunile
anului o

Af
stora an
cel mai
racterize
te spolie
acoperă
vin în c
mănilor
calitățile
ția care
in buco
retele
specula
A

(28)

impus
rați;
de luc

foarte
fugă,

atac
om lă
baion
dese
un m
mător
vărlin
tică
pași
tile c
tre b
loc f

Dat fiind însă pătrunderea clară și liberalismul guvernului francez, criza iminentă se va înlătura probabil prin puțină bunăvoință din ambele părți ca și până aici de atâtea-ori.

Miscarea de pace. Comitetul senatului dela externe din Statele unite a adus un deciz ca contractul pentru un juriu internațional de pace între Anglia și America și Franța să se recomande spre primire senatului. Să fie însă eliminat paragraful, care prevede ca orice chestie să fie supusă unei comisii, care să decidă că o afacere oarecare aparține sau ba juriului. Președintele Taft a declarat, că își va întreprinde toată influința ca proiectul să fie primit în senat așa cum a fost elaborat din partea comitetului.

O expoziție internațională de aerostație la Paris. Dela 8 până la 25 Decembrie 1911, va fi deschisă la Paris o expoziție internațională de aerostație. Această expoziție va cuprinde VII grupuri, împărțite în 34 de clase.

Iată cari sunt cele 12 grupuri: Aerostatele, aparatele mai grele decât aerul, motoare și propulsoare, literatură, artă materia brută și părți masinale, transport și apărare. Cartografie și bibliografie, comerț, diferite industrii, navigațiune automobilă, propășirea.

Diverse.

In Elveția: obiceiuri locale. Nu va putea regreta nimeni banii cheltuiți în Elveția.

Tărișoara aceasta înzestrată de Dumnezeu cu frumusețile cele mai încântătoare, pozițiuni muntoase pe care mintea nu le poate concepe, a fost blagoslovită cu o populațiune de oameni harnici, curați, cinstiți, inteligenți și mai presus de toate practici.

Sunt practici elvețienii când în toate colțișoarele, în toate poenile, pe malurile celebrelor lacuri ca și pe vârfurile înalte de mii de metri ale Alpilor, pe marginile ghetarilor ca și pe stâncile cele mai primejdioase, ei au clădit număroase hoteluri confortabile unde călătorul va găsi în condițiunile cele mai avantajoase și în orice timp al anului o excelentă ospitalitate.

Afară de aceasta amabilitatea oamenilor acestora animați de dorința d'a te îndatora în gradul cel mai înalt, delicatețea și bunacuvința ce-i caracterizează, — felul lor de a fi negustori fără a te spolia sau a profita de neștiința străinilor îi acoperă de stîmă și respectul tuturor acelor cari vin în contact cu ei și mai ales a noastră, a românilor, obișnuți cu nesfârșitele neplăceri din localitățile noastre balneare și climatice, cu infecția care domnește în camera de culcare ca și în bucătărie, cu necuviințele patronilor și sbieretele chelnerilor, și mai presus de toate cu specula și enormitatea prețurilor.

Aceeași bună regulă domnește aci în cen-

trele cele mai mari, în Zürich, Lucerna, Geneva, ca și în Witznau, Brunen, Andermatt sau cele mai depărtate mici localități din culmile înalte de 3—4000 metri ale Alpilor, locuri unde de asemenea în condițiuni convenabile duc pe vizitatori trenuri pe scripete sau electrice, ascensoare în aerul liber, diligente, omnibusuri, etc.

Ceeace a contribuit mult la ridicarea atât de mult a Elveției a fost de sigur și reclama enormă pe care cei în drept au știut s'o facă, după ce însă s'au asigurat că sutele de mii de streini vor fi pretutindeni și întotdeauna mulțumiți.

Apoi totul este din belșug. Au toată aglomerația ce domnește pretutindeni ori când vei găsi camera la hotel fără vre-un aviz prealabil, loc la masă, compartiment în tren și vapoare care circulă de zeci de ori pe fiecare zi făcând vizitatorilor cele mai prețioase înlesniri: abonamente cu preț redus, bilete de dus și întors costând aproape pe jumătate, tarif redus Duminicile și sărbătorile, etc. etc.

Autoritățile de toate felurile veghiază apoi ca buna rânduială să nu lase nimic de dorit: străzile și șoselele udate de mai multe ori pe zi, mersul trăsurilor și mai ales al automobilelor, reglementat special sub grea pedeapsă, curățenie exemplară, ordine deplină și respectul riguros al tuturor legilor și regulamentelor respective.

Până și în cabinetele publice, maxima sentențioasă și amenințătoare cu amenda:

„Boutenez toujours le pantalon avant de sortir“ scrisă în patru limbi moderne, veghează cu puoare publică să nu fie înfrântă.

Citești, te conformezi, îți place, dar gândul îți zboară, par'că fără să vrei, la scandalul ce se petrece de mii de ori pe zi în fața hotelului Boulevard din Capitală.

Bibliografie

La Bibliotecă diecezană din Arad să află următoarele noutăți literare:

Iorga N. Articole care pot să rămână. I. oameni cari au fost. Amintiri și comemorări	3.—
Russu-Sirianu. Schițe și nuelve înadite	1.50
Elefterescu Em. De toate și din toate pentru popor sau cartea neamului	2.—
Marino-Closeu C. Ada-Lazu. Nuvele.	2.—
H. de Balzac. Amorul mascal sau nesocotință și fericire	—30
Charleshaue Poor, Sistemul solar	—30
Moldovan I. Ardealul I.	1.80

POȘTA REDACȚIEI.

Correspondent în Gherla. — Se va publica în numărul de mâine.

Redactor responsabil: Atanasu Hălmăgian.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

Roza dela Disentis

de

H. Zschokke.

Trad. de Iunius.

(28) — Urmare. —

— Dacă nu mă înșel, eu aud și sus deja impuscături, — observă Prevost. Suntem încunjuțați; companiile din ariergardă au căpătat deja de lucru.

— Pleacă!, — zbiră generalul și alergă foarte zorit la trupe, în vreme ce Flavian urca în fugă, ca să-i îndeplinească porunca.

Nu mult după acestea auzi tobele sunând de atac și focuri întefite de pușcă. Umăr la umăr și om lângă om, Francezii intră adevăr înaintau cu baionetele înțepate la pușcă în contra păleurilor dese ale războinicilor munteni. Bândenezii păreau un moment perplecși și nesiguri, în momentul următor însă se auzi urletul lor îngrozitor. Ei se avarăriră cu sulitele plecate într-o frământare sălbatică asupra Francezilor. Când ajunseră la câțiva pași de zidul de baionete, întoarseră repede puștile cu stratul și izbeau ca cu ghioaga cu ele între baionetele inamicului vărându-se și făcându-și loc în masele compacte ale Francezilor.

În vremea acestei încăierări crunte, Flavian

se înfundă în altă pătură de ceață, unde vedea abia la câțiva pași înaintea sa. Se auzeau pocnind puștile și în preajma lui și prin ciza surie se zăreau plutind umbre, aci iarăși dispărând. Una din ele veni până bine lângă el. De pe mantaua lungă, vântată și după sabia înălțată recunoscu, că era un ofițer francez. I-l apucă de braț și strigă:

— Stai! Poruncă dela general! Dta ești căpitan Goujeon? Ce faci? Unde sunt cele două companii?

— La dracu! Mișei lași ce sunt!, — fu răspunsul. — Să fugă ei de îmlăciuri! Ne mai pomnit!

— Adună-ți oamenii, — zise Prevost ținându-l țapăn. Generalul e în apropiere cu batalionul. Dta ai poruncă să te unești cu aripa stângă. Ai doară grenadirii cu dta, care nu te vor face de rușine.

— Ce? grenadiri?, — zbiră căpitanul turbat de mânie. — Grenadiri? Babe fricoase, nu grenadiri sunt ăia! Ar trebui spânzurați cu tot cu-le epaulete. Sunt orbi și surzi și au făcut de ocară și de rușine semibrigada a șaptezeci și șesea!

— Rămâi căpitane, — îl admonie Prevost. Graba dtale face sânge rău. Eu nu mă duc de lângă dta! Vom aduna soldații și dacă trebuie să pierim, să pierim luptând.

— Dă-mi drumul și du-te, că de nu, implânt ferul în dta! — zbiră căpitanul. Aici nu-i decât nerânduială. Tărani sunt în mijlocul nostru. Și zmâncindu-se, războinicul scăpă și se făcu nevăzut.

În acest moment începu dela spate o pârâ-

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferenc-körut 29.

Director-șef: Dr. A. Cozmața.

Consultățuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

Caut

un candidat

de avocat cu praxă bună.

Dr. A. MORARIU

Elisabetopol. (Erzsébetváros.)

Atențiune!

50.000 perechi de ghete!!!
4 perechi ghete numai cu 7 cor.

Din cauza achitărilor cu mai multe fabrici m'am văzut constrâns a vinde scăzut sub prețul de producție, un mare asortiment de ghete. Vând așa dară: 2 perechi ghete pentru domni și 2 perechi ghete pentru dame, cu gaietane, din piele brună ori galbină cu capiteluri la vârf și cu talpa bine cuită. Eleganți și de cel mai nou fazon. Mărimea după număr.

Toate 4 perechile costă 4 cor.
Trimite cu rambursă!

A. CELB's

Schuh-Export, Krakau Nr. 40.

Schimbul să concede sau se returnează paralele.

tură deasă de focuri de muschete. Ceața se imprăștie. Ceva mai încolo, un pâlce de soldați strămtorați de țărani cari mereu îi urmăreau, se înșirau pentru a se putea opune următorilor. Căpitanul de vânători voi să le sară într'ajutor, mai ales că găsise acum o pușcă zvârlită, când se aplecă însă să o ridice de jos, o mulțime de puști începură să troznescă pe lângă el și împins și lovit de cei-ce alergau pe lângă el, căzu trântit pe spate în adâncimea unei costișe prăpăstioase.

Spre norocul lui, la început luneca încet pe costișa acoperită cu zăpadă strălucitoare devală, însă deoarece mergea pe spate, cu capul înainte, era expus să se lovească dintr'un moment într'alful de vr'un bolovan de piatră cu capul și să și-l zdrobească. Cu o laudabilă prezență de spirit încercă printr'o opintire puternică a corpului să și aducă picioarele înainte, apucătura sa reuși însă numai de jumătate, căci îndată-ce ajunse în poziție orizontală, începu să se prăvălească ca un sul pe coastă de vale.

Incordându-și toate puterile, își desfăcu brațele și picioarele cu rizicul de a și-le frânge, ca să încetineze cât de cât prăvălirea nebună, amețitoare a corpului său, ceace îi și reuși. Izbuti în sfârșit înfigându-și mâinile și pinteul în zăpadă, chiar să câștige un punct de odihnă pe povârnișul neted.

(Va urma)

Frideric Hönig

Arad, str. Rákoczi Nr. 11—28.

∴ Premiât la 1890 cu cea mai mare medalie de stat. ∴

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor :
Fondat la 1840.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30 procente la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învărti și postamente de fer, prin a căror întrebuintare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învărti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

In atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, ese ută și furnisează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrișului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DÁNIEL

intreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame Salamander

cu renume mondial, se capătă în culoare galbină și neagră cu 16 coroane 50 filerl exclusiv la mine.

Weinberger János

prăvălie de ghete de rangul I-in.

Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Comandele din provincă se execută încă în aceeași zi.

25 (11)

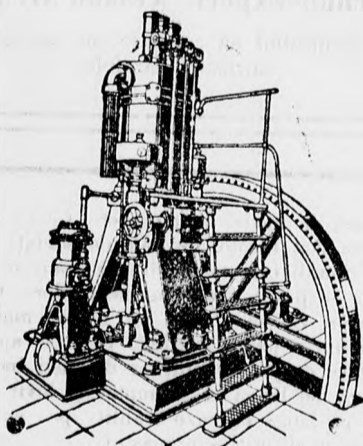
SCHUSTER HANS

hărăgar și instalator.

Szászváros, (Orăștie), Korház utca.

Primește spre efeptuire: instrumente de fabricare de spirt, cogueac, lieher, țuică și instrumente de a condensa aceștea. Mare magazin. Tot felul de instrumente și lucruri necesare la fabricii. — Vase de aramă roșie pentru hoteluri, birturi și case private. ∴

Primește montarea și repararea odăilor de scaldă, apeductelor și fântânelor artificiale, pe lângă prețuri moderate. — Comandele se execută prompt.

Execuție modernă, solidă, și reală de prima clasă, serviciu prompt și prețuri moderate.

Multe patente proprii.

380 lucrători și oficianți.

Premiat la expoziția din București 1906 cu Grand Prix, cea mai înaltă distincție și medalie de aur. La expoziția regnicolară din Cincibiseriei 1907 cu medalie de aur, la expoziția din Sepsiszentgyörgy cu medalie de aur.

Două fabrici proprii.

Frații Schiel

fabrică de mașini, stabiliment pentru edificare de mori, turnătorie de fier.

Brasov.

Cea mai mare fabrică de fier din Ardeal efeptuește:

stabilimente de turbine, motoare și locomotive de ulei brut „Coroana“, mori mânate cu motor și apă, stabilimente electrice, stabilimente de transmisiune, mașini de sămănat, pieptene de lână.

Wällischhof

stabiliment de hydrotherapie și sanatorii aranjat conform tuturor recerințelor moderne; dietetică după sistemul lui

dr. Lahmann;

(băi de aier, de soare, de aburi, de aier cald de acid carbonic, de oxygen, de radium, băi medicinale, băi electrice, gimnastică, etc.)

30 minute depărtare dela Viena in regiune romantică și sănătoasă. Indicat la toate boalele nervoase și cele ale schimbului organic rheumatism, boale de stomach și de intestine, etc.

Cure de îngrășare și slăbire. Nu se primesc în stabiliment: boale infecțioase și boale psihice.

Posta: Maria-Enzersdorf bei Wien.

Telegrafică și telefon:

Wällischhof-Giesshübel bei Wien.

Cu prospecte și detailuri stă la dispoziție direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. MARIUS STURZA.

Singurul institut de asigurare ardelean
„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.
 Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățatori și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4,834.801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910 (foc)	"	119,830.992.—
(viață)	"	11,020.266.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	2,204.317.—

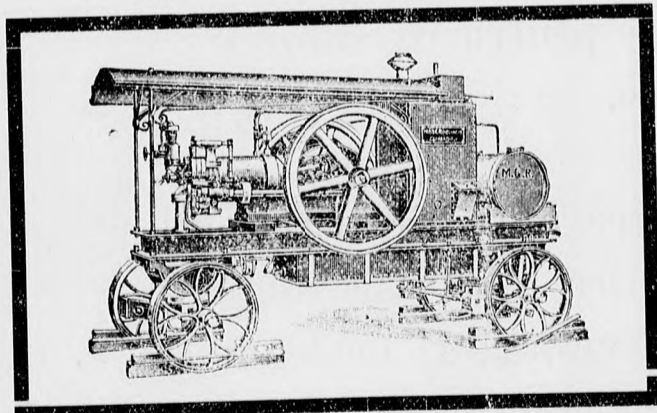
Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

EUGEN NICOLA

fabrică de mașini agricole.

(Blaj) **Balázsfalva.**

Aduce la cunoștința mult onoratului public românesc, că și-a reînnoit și mărit fabrica și depositul de mașini.

Fabrica e aranjată cu cele mai moderne mașini și e în stare a executa orice comande, atât mici cât și mari.

Are în depozit tot soiul de mașini agricole și motoare.

Primește și execută instalații pentru mori.

Execută orice comande pe lângă cea mai mare garanță și prețuri moderate, cu condițiuni de plată favorabile în rate.

Deslușiri și informațiuni se dau la cerere gratuit. — Catalog ilustrat se trimite gratuit.

!! Să spriginim pe români !!

Publicațiune!

Prețuri fine! — Serviciu prompt!

Avem onoare a aduce la cunoștința Onor. public, că am deschis pe strada *Forray* în palatul contelui *Hunyady* prăvălie de

manufactură,

modă și

pânză.

Avem magazin bogat, și cu gust, stofe de lână și mătase, batist și zefir, creton, stofe petru căptușeală, panglică etc.

Rugăm binevoitorul sprijin.

Cu stimă:

Frații Popper.

Arad, str. Forray.

Mare asortiment în cârpe.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice. :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitări, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

ABONA
Pe un an
Pe jumătate
Pe 3 luni
Pe o lună

Pentru l
străii

Pe un an

T e
pentru oraș
Nr.

Os

Ostr
grecii c
ajunge î
vorbi și
ajunge d
ginalități
des la b
Costin „
cepem c

Gre
mai binc
niștită a
neze ma
vorba de
tăței, de
acelaș l
între ei
prea ma
duceau
surghiun
n'aveau
10 ani.
desonoră
averile.
Aristides

ce-și îm
pră lege
thenes.
pe cei r
Aristides

A
gare a
poporul.
Dar pri

„L
Să ne în
cât nu i
inte, să
el, tot a
Si
cuprinde

Ve
sărate e
de bine
castanilo
multimi
cari, cav
toase, ca
vecinic
inima cu
rete, și
goste pe
mic și a
un gest

Si
nicia ei,
E
cu puter
obosită
Vântul
unor de
și crâng